

Mati v proizvodnji: „Ali smo enakopravni?“

»Mama« — največkrat prva spregovorjena beseda, varno zavetje, posebljena dobrota in toplina . . . Mati, katere oči povedo več kot množica besed. In mati, začetek, vir in moč življenja . . . Koliko jih je med nami, mater? Delajo . . . V tovarni, na polju po gradbiščih in v pisarni. Povsod so! Delajo, kot delamo vsi. Bolj ali manj zavzeto, bolj ali manj marljivo, odvisno pač od narave njih in od privzgojenih navad. A vendarle se mnoge med nami razdajajo bolj. S svojo bogato, materinsko dušo prispevajo, da je tudi naš delavnik lepši, toplejši. In ko odzvoni zvonec, ki naznanja, da se je redni delovnik zanje končal, se za mnoge začeneja novi.

Toda ali vidimo to? Ali jih ni med nami še vedno veliko, ki mislijo, da so žene, matere še vedno primerne le za vse to in le za določena opravila in naloge?

»To je njihova dolžnost, poslanstvo . . .«, bodo porekli drugi, in se morda jutri, ko bodo te iste matere — naše sodelavke sporočile svojim predpostavljenim nujno odsotnost zaradi nege, ki je potrebna njihovim najmlajšim, celo ironično nasmehnili. Da, res nasmehnili, s pripombo da je z ženskami pač križ, ker človek nikoli ne ve, kako bo z njimi na delu naslednji dan, ker jim zmeraj nekaj manjka!

Zakaj smo takšni? Ali smo prepričani, da je naše obnašanje pravo? So mnogi naši tovariši takšni ravno zato, ker prav ti začutijo svojo šibkost in hočejo ravno zato dokazati, kako močni so?

Resda naše žene in matere redkeje srečujemo z rokovnikom v roki in da so tudi v organih upravljanja le za barvo. Zato bi o tem tembolj veljalo razmišljati . . . in tudi kaj narediti.

IVANKA GOLOB

IZ VSEBINE:

- Komentar k zaključnemu računu DO Agis za leto 1983
- Prehrana med delom
- Ni časa za malodušje
- Neustrezni delovni prostori, največja ovira pri delu OA
- Program dela OOS DO Agis
- Predčasna pokojnina
- Poročilo o delu na projektih Iskra Zorin v Agisu
- Varstvo žensk
- Biti ženska
- Kaj drugi pišejo o nas
- Kaj nam nudi kolektivno zavarovanje
- Alkohol zahrbtni sovražnik
- Humor

Komentar k zaključnemu računu DO Agis za leto 1983

Ob zaključnem računu DO AGIS za leto 1983 ugotavljamo, da je delovna organizacija preseгла plan celotnega prihodka za 13 % in skupaj ustvarila 2.418.908.920 din.

V primerjavi z 1982 letom, pa je celotni prihodek večji za 40 %. V strukturi celotnega prihodka predstavlja ustvarjen na tujem trgu 7,1 %, prihodek ustvarjen s prodajo na domačem trgu 65,3 %, prihodek ustvarjen v okviru OZD 11 %, prihodek ustvarjen s svobodno menjavo dela 5,5 %, prihodek ustvarjen s prodajo blaga 8,7 % ter drugi prihodki 2,4 %. Pri tem je pomembno, da se je povečal delež izvoza v celotnem prihodu in odnosu na leto 1982 od 3,3 % na 7,1 %. Izvoz je za 92 % večji kot v preteklem letu in 143 % večji kot je bil planiran. Kljub dokaj ugodnemu rezultatu ustvarjenega prihodka na ZT pa le-ta še zdaleč ne zadošča za pokritje potreb iz uvoza, saj nam od lanskega izvoza na razpolago ostaja 45 % deviz. Zaradi tega imamo velike težave pri investicijski dejavnosti iz naslova uvoza opreme in pri oskrbi z repromaterialom, tako da je treba tudi v naprej usmerjati vsa prizadevanja k višjemu izvozu.

Porabljena sredstva so rasla v sorazmerju s celotnim prihodom in so v odnosu na plan presežena za 13 % ter 39 % v odnosu na leto 1982.

V strukturi porabljenih sredstev v primerjavi z letom 1982 beležimo 45 % rast stroškov, 32 % rast amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah ter 11 % povišanje nabavne vrednosti prodanega blaga. Vzrok naraščanja porabljenih sredstev je v skokovitem porastu cen repromateriala, energetike ter neproizvodnih storitev. K temu je potrebno dodati še izredno slabo založenost domačega trga z osnovnimi repromateriali, katere smo morali v pretežni meri kupovati pri trgovski mreži, namesto pri proizvajalcih ter bi bilo treba za leto 1984 zagotoviti sredstva za sovlaganje.

Kljub mesečnim posredovanjem specifikacij neplačane realizacije s strani rač. sektorja odgovornim službam, še naprej ugotavljamo visoko neplačano realizacijo, ki na dan 31. 12. 1983 znaša:

TOZD	neplačana realizacija v 000
TAP	24.249
Kovinska obdelava	6.121
Vzmetarna	2.151
Precizna mehanika	6.967
Velika oprema	6.496
Servis	2.153
Orodjarna	1.202
Vzdrževanje	56
Komerciala	97
DSSS	281
SKUPAJ AGIS	49.773

K temu je treba dodati terjatve v višini cca 25.000 milijonov din predanih v tožbo, ter je tako dejansko neplačana realizacija na koncu leta 74.773 milijonov dinarjev, kar je v veliki meri vplivalo na neizpolnitev plana naložb.

Glede na gospodarska gibanja od katerih ni mogoče pričakovati bistveno boljših pogojev poslovanja se moramo vsi delavci DO zavedati, da je v letu 1984 treba posvetiti posebno skrb zmanjševanje vseh stroškov, predvsem prekoračeni porabi izdelavnega materiala, PTT storitev, porabe pisarniškega materiala, prevoznih stroškov, porabi energetike in vseh drugih stroškov, saj nam samo zmanjšanje stroškov in maksimalno prizadevanje pri delu predstavlja edino rezervo za povečanje dohodka. Kljub visoki rasti porabljenih sredstev dohodek presega planirano višino za 14 %, v primerjavi z letom 1982 pa je višji za 41 %. Pri analizi razporeditve dohodka je ugotovljeno, da so izločanja iz dohodka 19 % višja od planiranih in 57 % višja kot v letu 1982.

Struktura razdelitve dohodka pa kaže naslednje:

— delež za udeležence izven DO znaša 38,6 %
 ter delež, ki odpade na DO 61,4 %

Pri deležu za udeležence izven TOZD je del dohodka razporejen na sledeči način:

— za skupne in splošne potrebe 9,47 %
 — za delovno skupnost 10,41 %
 — za pogodbene obveznosti in obresti 14,00 %
 — za druge namene 15,20 %

Lahko zaključimo, da so izločanja iz dohodka za pokrivanje obresti dosegla višino 104.457.054 din ter so za 134 % višja kot v letu 1982 in 44 % večja kot je planirano.

Vzrok za to moramo iskati delno v povečanju obrestnih mer, delno pa v visoki zadolžitvi DO, na katero še naprej vplivajo subjektivni vzroki, kot je rušenje finančnega plana, ki ga je nabavna služba dostikrat brez usklajenosti s PFS prekoračevala ter s tem zmanjšala likvidnost DO, katera se je lahko

reševala z dodatnim zadolževanjem, dostikrat pod najslabšimi pogoji. Poslabšana likvidnost OZD, s katerimi poslujemo, pa ima vpliv tudi na likvidnostne težave naše DO, kar smo že ugotovili pri neplačani realizaciji ob koncu leta.

Delež dohodka za Delovno skupnost pa se je zmanjšal za 0,36 % v odnosu na leto 1982. V tem deležu je 60,08 % deljenih delavcev na TOZD in 39,92 % nedeljenih, kar pomeni, da imamo v DSSS v veliki meri opredeljene delavce, ki direktno opravljajo dela in naloge za določeno TOZD, tako lahko TOZD direktno vplivajo na povečanje oz. zmanjševanje števila delavcev DSSS in je število izvajalcev odvisno od zahtev TOZD.

Razporejeni čisti dohodek je za 19 % višji od planiranega in kar za 57 % višji kot leta 1982. Razporeditev odstopa od plana, saj smo za osebne dohodke izločili 16 % več kot je bilo v planu, medtem pa smo za stpanovanjske potrebe izločili za 8 % manj, za sklad skupne porabe (druge potrebe) za 29 % manj ter za poslovni sklad 55 % manj kot je bilo planirano. V poslovni sklad je bilo razporejeno le 9.885.008,— din, medtem, ko smo zaradi spremembe zakona o vrstnem redu razporeditve čistega dohodka ter povečanja stopnje od 2,5 % na 4 % od dohodka razporedili v rezervni sklad 76 % več sredstev kot je bilo planirano in to 27.868.708,— din.

Povprečni neto osebni dohodek je v primerjavi z letom 1982 porastel za 35 % in znaša 15.334,— dinarjev po zaposlenem (izračun na podlagi stanj konec meseca). Povprečni neto osebni dohodek na zaposlenega, izračunan na podlagi delovnih ur pa znaša 14.951,— dinarjev. Pri tem je potrebno poudariti, da še vedno zaostajamo za več kot 30 % za povprečjem gospodarstva SRS in da se realni izplačani osebni dohodek na delavca še naprej zmanjšuje, zaradi česar je potrebno vključiti vse subjektivne sile ter vodilne delavce v DO za ohranitev oz. povečanje življenjskega standarda.

Minimalna naložba v poslovni sklad ne zadošča za kritje obveznih plasmajev, zmanjkuje pa nam tudi sredstev za sanacijo virov obratnih sredstev. Investicijska dejavnost je omejena izključno na porabo amortizacijskih sredstev in drugih virov izven DO.

Kazalci rezultatov dela in poslovanja izkazujejo skromno rast dohodka na delavca in osebnega dohodka na delavca, medtem ko narašča dosežena akumulacija še počasneje. DO v sedanjih pogojih dela posluje na robu rentabilnosti in je zato potrebno v letu 1984 proizvodni program tehnološko vskladiti z ekonomičnostjo in rentabilnostjo.

Primerjalno analizo kazalcev poslovanja bomo posredovali po sprejemu kazalcev sorodnih OZD po podskupinah dejavnosti v SRS.

Podatki o omenjenih izdatkih kažejo, da smo za 14 % zmanjšali porabo v odnosu na lansko leto razen izdatkov za reprezentanco, ki so preseženi za 35 % terdnevnice in prevozne stroške v tujini, ki so preseženi za 74 %, kar je opravičljivo s povečano realizacijo na tujem trgu. Drugih izdatkov nismo prekoračevali.

Analiza koeficienta obračanja in analiza vezave zalog kaže, da so vse TOZD upoštevale dogovorjeno vezavo pri zalogah izdelavnega materiala in gotovih izdelkov, medtem ko je vezava zalog nedokončane proizvodnje in polizdelkov višja kot je načrtovano. Vrednost zalog surovin in materiala je večja za 36 %, nedokončana proizvodnja 50 %, gotovi izdelki za 75 % in trgovsko blago za 33 % v odnosu na preteklo leto.

Terjatve so se zvišale za 89 %, zaradi tega pa so se povečale tudi obveznosti do dobaviteljev za 36 % in do bank za 22 %. Analiza fizičnega obsega proizvodnje proizvodnih TOZD za leto 1983 v odnosu na leto 1982 pa je naslednja:

TOZD	Indeks
TAP	103
Velika oprema	102
Precizna mehanika	100
Kovinska obdelava (brez AKG)	109
PE AKG	92

Ocenjujemo, da se je tudi obseg proizvodnje v TOZD Vzmetarna povečal, kar pomeni, da smo na ravni DO povečali obseg proizvodnje za nekaj več kot 2,5 % odnosu na leto 1982. Iz primerjalne tabele o odsotnosti z dela za leto 1982 in 1983 je razvidno, da se je odsotnost zaradi bolniškega staleža do 30 dni povečala za 2 %, bolniška nad 30 dni pa zmanjšala za 7 %. Izrazit dvig bolniške nad 30 dni opazamo pri TOZD Velika oprema (73 %) in pri DSSS (32 %). Izredni dopusti na zaposlenega so porasli v primerjavi z letom 1982 za 14 %.

DSSS je zastavljeni program dela, razen Razvojno tehničnega sektorja, pri katerem so določene naloge odpadle zaradi kadrovske neizpoljenosti, realizirala v celoti.

Rado Vučkovič

Prehrana med delom

Na dobro delovno oziroma fizično zmogljivost vplivajo številni dejavniki, med drugim: telesna pripravljenost, sposobnost koordinacije, mišična moč, motivacija itd., v dokajšnji meri pa tudi hrana, ki jo delavec je. Hrana mora ustrezati fiziološkim potrebam delavca, biti mora čez dan pravilno časovno razporejena in higiensko neoporečna. Podhranjenost oziroma slaba prehrana negativno vpliva na delovno zmogljivost, prav tako pa tudi preveliko uživanje hrane, ki vpliva na debelost.

Potrebe po energiji navaja večina v kilokalorijah, ker pa smo prešli na izračunavanje v kolojoulih, navajam podatke v odnosu med kilokalorijami in jouli: 1 Kcal = 4,184 KJ.

Potrebe po dnevni prehrani so naslednje:

1. Za delavce, ki opravljajo lažja dela in naloge:

Celodnevne energijske potrebe znašajo poprečno 10.500 KJ (2.500 Kcal). Tipični predstavnik te skupine je delavec, ki v glavnem dela sede. Energijske potrebe za zajtrkom in malico so 3.150 KJ (750 Kcal). V to skupino štejemo le tiste delavce, ki opravljajo dela sede, brez velikega gibanja. Tipična dela in naloge: delavci, ki opravljajo administrativna, računovodska in druga pisarniška dela in naloge, vrtnarji, programerji, kontrolorji kakovosti izdelkov, delavci, ki pri tekočem traku delajo sede, finomehaniki, laboratorijski delavci ipd.

2. Za delavce, ki opravljajo srednje težka fizična dela in naloge:

Celodnevne energijske potrebe znašajo poprečno 12.600 KJ (3.000 Kcal). Tipični predstavnik te skupine je delavec, ki opravlja dela in naloge stoje, občasno pa opravlja tudi lažja dela in naloge. V to skupino sodi večina poklicev. Energetske potrebe po zajtrku in malici znašajo 4.200 KJ (1.000 Kcal). Nekateri tipični poklici oziroma dela in naloge: prodajalec, kvalificirani delavec v mehaniziranih obratih (tekstilna, živilska, kemična, kovinska industrija itd.), železničarji, natakarji, monterji, vrtnarji, prodajalci in aranžerji, frizerji, delavci v mehaniziranih obratih, obratni inženirji, traktoristi, šoferji, zobozdravniki, zdravstveno osebje v ambulantah, osebje v vzgojno varstvenih zavodih, delavci, ki opravljajo dela in naloge pri tekočem traku, ki zahteva večje fizične napore, dela in naloge na pisalnih in knjižnih strojih, ki niso na električni priključek.

3. Za delavce, ki opravljajo težka dela in naloge:

Celodnevne potrebe po kalorijah so 15.120 KJ (3.600 Kcal). Ta dela in naloge opravljajo pretežno moški. Tipična so dela in naloge gradbenih delavcev. Energijske potrebe za malico in zajtrk znašajo 5.040 KJ (1.200 Kcal). Nekateri tipična dela in naloge: dela in naloge pri izdelavi karoserij, instalacij za ogrevanje in prezračevanje, montaži vseh vrst vozil, izdelavi orodij, nadalje dela in naloge zidarjev, mizar, jev, gozdnih delavcev (delo z mehanizacijo), kuharjev, slaščičarjev, mesarjev- medicinskega in strežnega osebja v bolnišnicah, čistilcev in podobno.

4. Skupina, ki opravlja zelo težka fizična dela in naloge:

Celodnevne energijske potrebe so do 17.640 KJ (4.200 Kcal). Tipična so dela in naloge delavcev, ki opravljajo težka fizična dela in občasno zelo težka fizična dela (dela in naloge gozdarjev, kmečkih delavcev, prenašalcev težkih bremen ipd.).

Energijske potrebe za malico in zajtrkom znašajo 6.090 KJ (1.450 Kcal). Nekatera tipična dela in naloge: dela in naloge progovnih in stavbnih delavcev, delavcev pri gradnji mostov, jezov, gozdnih in kmečkih delavcev.

Večina strokovnjakov priporoča naslednjo porazdelitev dnevnih obrokov:

— zajtrk in malica	35 % joulov (kalorij)
— kosilo	30 % joulov (kalorij)
— popoldanska malica	10 % joulov (kalorij)
— večerja	25 % joulov (kalorij)

Pri delu v popoldanski izmeni so potrebne iste energijske vrednosti kot dopoldne. Nočna malica pa ne sme biti premastna, ker je težko prebavljiva. Načrtovanje jedilnikov oziroma priprava standardnih jedilnikov omogoča, da je prehrana v skladu s fiziološkimi potrebami. **Obrok med delom lahko postane enoličen kljub raznovrstni izbiri tudi zato, ker uporabljamo vedno enake začimbe in dodatke. Zato je treba tudi dobre dodatke dati v točno določeni količini in jih tam, kjer je mogoče, tudi opustiti, da ne dobi vsa hrana enoličnega okusa.** Treba je omeniti, da je lahko vsak dodatek sam zase neškodljiv, vsi, čez dan zaužiti pa lahko negativno vplivajo na zdravje.

Zaradi praktičnih razlogov je priporočljivo, da se v obratih družbene prehrane pripravlja največ dva jedilnika, saj je možno z velikostjo obroka in dodatkom kruha uravnati energijsko vrednost obroka za posamezne kategorije delavcev, ki opravljajo različno težka dela in naloge in nimajo enakih potreb po porabljeni energiji. Z dvema vrstama malic je možno preskrbovati delavce štirih kategorij (po težavnostni stopnji dela, ki ga opravljajo tako, da različne energijske potrebe uravnavamo s količino hrane in dodatkom kruha).

Problemi, ki se pojavljajo z družbeno prehrano, niso prisotni samo v naši DO. Gre, gledano širše, za vprašanje kakovosti in količine hrane pa za naše prehrabene navade, ki niso pravilne. Znano je, da zaužijemo preveč maščob (predvsem živalskih) in ogljikovih hidratov, pa premalo vitaminov in beljakovin. Tako je v zadnjih petnajstih letih porasla na primer poraba mesa na prebivalca z 31 na 64,7 kilograma.

Cepav vlagamo velika sredstva za organizirano družbeno prehrano, opremo in šolanje kadrov, nismo preveč zadovoljni. Situacija s toplimi obroki delavcev ima še drugo plat. Dober namen, da bi delavci z dopolnilnim obrokom dobili dodatno energijo, da bi bolje in več delali, se je izrodil tako, da bi ljudje radi za čimmanj denarja dobili čim večji obrok. Večina zaposlenih je zaradi tega prenehala zajtrkovati (zajtrk že tako ni ena izmed naših hvalevrednih navad), tako da pričnejo delovni dan s praznim želodcem, delovni učinek pa je seveda manjši.

Kar 40 odstotkov energije, ki jo delavci zaužijejo s toplim obrokom, dajejo težko prebavljive maščobe, je pokazala raziskava. **Te maščobe se prebavljajo štiri do pet ur, šele nato pride energija v mišice in možgane. To pomeni, da se delavci med malico ravno prav okrepijo za popoldanska domača dela.** Vemo, kaj se dogaja v praksi, normativi o pravilni sestavi in količini obrokov niso dovolj upoštevani, premalo je mesa, premalo beljakovin, preveč maščob in ogljikovih hidratov. Pri pripravi malic pa pomembnejšo vlogo kot denar igra (ne)prizadevnost tistih, ki te obroke pripravljajo. Ljudje pa, saj vemo...

V družbeno prehrano bi morali vpeljati vsaj dve vrsti obrokov, ki naj bi bili prilagojeni razvitim težavnostnim stopnjam opravljenega dela.

V to smer je naravnani tudi sedanji sistem financiranja družbene prehrane med delom. Po zakonu o razporejanju celotnega dohodka namreč izdatki za prehrano delavcev na težjih delovnih mestih štejejo med materialne stroške v višini 10 odstotkov lanskega povprečnega republiškega osebne dohodka na delavca, torej 1.700 dinarjev na mesec, za vse ostale delavce pa se zbirajo sredstva iz sklada skupne porabe. Marsikje je ta dvojnost sprejeta kot nepravilna delitev delavcev, vendar gre za delitev, ki je utemeljena z zdravstvenimi priporočili za pravilno kaloričnost hrane. Če naj bi bil obrok nadomestilo za količino porabljene energije, je jasno, da razlike morajo biti. Po drugi strani pa topli obrok mora biti resnično tisto, za kar je namenjen: za povečanje delovne storilnosti, ne pa da bi s toplim obrokom reševali osnovno prehrano delavcev — zajtrk, kosilo, večerjo.

Mislím, da so navedene splošne informacije dovolj ilustrirale sedanjo situacijo v družbeni prehrani sploh. Kako pa je pri nas?

Tonka Kranjc, TGA
M. M.

Uspel seminar za delovodje

Proizvodnja, delovna disciplina, komuniciranje z delavci, so osnovne dejavnosti vsakega neposrednega vodje pri opravljanju svojih delovnih nalog. Žal so se na tem področju začele pojavljati določene pomanjkljivosti, ki so imele večje ali manjše posledice, oziroma močnejše v proizvodnji.

Da bi delno omilili takšno stanje smo, za vse neposredne vodje organizirali seminar, ki je zajemal naslednje teme:

- kadrovska politika in izobraževanje
- delovna razmerja
- psihološki vidiki združenega dela
- delavec v združenem delu
- informacijski sistem v DO
- organizacija dela
- operativno planiranje
- poslovanje v DO
- kontrola proizvodnje

Seminar je trajal 32 ur, izvedli pa smo ga v sodelovanju z DU Maribor in s štirimi našimi strokovnimi delavci. Zaradi velikega števila udeležencev (preko 110) je bil seminar izveden v štirih skupinah v času od 13. 12. 1983 do 29. 2. 1984.

Udeleženci seminarja so ob koncu seminarja opravili tudi preizkus znanja, ki so bila obravnavana na seminarju.

Večina delovodij je bila s seminarjem zadovoljna, saj so, kot so sami izjavili, bile teme izredno zanimive in praktične, pripomnili pa so, da bi tak seminar bil potreben tudi drugim vodjem, ki opravljajo še odgovornejše funkcije.

F. S.

Ni časa za malodušje

Po majhnem predahu ob novem letu je pred nami zopet obdobje, ko ni časa za malodušje in odlašanje na jutri. Pred nami je veliko akcij, ki jih moramo čimbolje izpeljati. Prioriteto ima najbrž sistem nagrajevanja po delu — odpravo neustreznih ocenitev del in nalog, kar ima za posledico nerealne OD. Zagotoviti odgovornost in disciplino na vseh ravneh, saj ravno to pogojuje stanje takšno, kakršno je. Najbrž pa je še veliko nalog, za katere vemo, da so coklja našega razvoja in obstoja. Ugotovili smo torej, kakšni problemi nas tarejo. Kako in kdaj jih bomo rešili pa ni odvisno samo od vodstva, temveč predvsem od nas samih. Pri iskanju poti nam vodstvo delovne organizacije pomaga in nas usmerja, realiziramo pa jih lahko le vsi skupaj. Tu ima brez dvoma volilno vlogo sindikat. To so si zapisali v program dela OOS v vseh TOZD in DSSS. V prejšnji številki našega glasila smo predstavili novo vodstvo izvršnega odbora konference sindikata DO. Sedaj pa smo se odločili, da predstavimo tudi predsednike IO OOS po TOZD in DSSS. Povprašal sem jih, kaj je v tem trenutku prava ali največja naloga njihove osnovne organizacije sindikata.

Janez Kocmut — TOZD Velika oprema

»Izboljšati dohodek, to pa bo možno le, če bomo uresničili postavljeni plan. To pa bomo lahko le, če bo proizvodnja tekla nemoteno...! Dokler se vsi ne bomo zavedli, da si v TOZD »pridelujemo« kruh, kar menim, da večini tudi je, vse dotlej nam vsa prizadevanja ne bodo zalegla. Ljudje radi delajo, le delo je treba organizirati tako, na ni oziroma ne bo zastojev. S skupnimi močmi bomo izpolnili plan, s tem pa bomo tudi korak bližje k zagotavljanju boljšega jutri.«

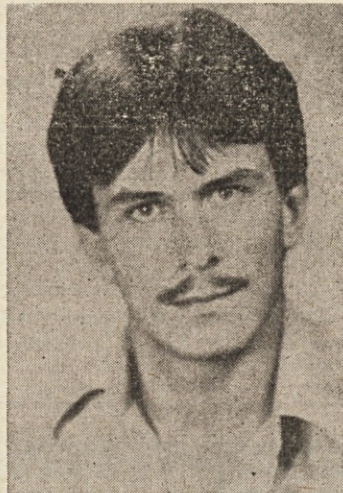
Ivan Burina — TOZD Avtooprema

»Glavna skrb sindikata v TOZD TAP je in bo v prihodnje, kako izboljšati stanje v TOZD, to pa je z doslednim izvajanjem nalog, zaostrovanjem odgovornosti na vseh ravneh ter izboljšanjem delovne, tehnološke ter splošne discipline...«

Stanko Rižnar — TOZD Vzmetarna

IOS TOZD Vzmetarne si je za leto 1983 postavil svoj program deal, kateri je bil potrjen na letni konferenci v mesecu januarju. Program dela smo si razdelili v aktivnosti samoupravnega področja, aktivnosti za pospeševanje dela in gospodarjenja ter kulturne in rekreacijske aktivnosti.

Iz prvega področja je postavljena osnovna naloga sindikata, obravnava zaključnega računa, ter obravnava periodičnih obračunov. Posebno nalogo smi si postavili pospeševanje proizvodnje z vključevanjem režijskih delavcev v proizvodnjo pri čemer bi naj v letu 1984 opravil vsaki režijski delavec najmanj dvanajst delovnih dni direktno v proizvodnji.

Pri kulturnih in rekreacijskih aktivnostih bo sindikat deloval predvsem pri pripravi proslav. Pri rekreacijskih aktivnostih pa želimo navezati stike s sosednjo temeljno organizacijo Elektrarna Formin, nadaljevati športna srečanja s športniki Tovarne vzmeti Varaždinske toplice in srečanja z ostalimi temeljnimi organizacijami na nivoju DO AGIS.

Od IOS DO AGIS pa pričakujemo, da bo urejal tiste odnose, kateri so programsko postavljeni od zunaj ali so dogovorjeni v DO, da ne bo prihajalo do tekšnih izpadov, kot so bili podatki ob zaključnem računu za leto 1983, kateri so kasnili 10 dni in nam pri tem in pozneje v razpravi povzročili nepopravljivo škodo tudi pri delitvi sredstev poslovnega sklada.

Milan Horvat — DSSS

»Ljudje morajo biti boljše motivirani za delo. Dejstvo, da so tam, kjer je motivacija za delo pravilna, tudi rezultati dela dosti boljši. Pri nas pa ravno to šepa!«

Mirko Letonja, OOS TOZD Kovinska obdelava

Sindikati se bo moral prizadevati za boljšo kakovost dela (manj izmeta), boljšo organizacijo dela — odprava ozkih grl. Pri nas v TOZD je poseben problem iztrošen strojni park. Treba bo iskati rešitve v smeri nakupa novih strojev.

Načrte si moramo postaviti ob upoštevanju zgoraj omenjenih težav, ki jim moramo dodati še slabo preskrbljenost z repromaterialom.

Menim, da je zaključni račun za pretekla leta pozitiven na račun osebnih dohodkov zaposlenih v TOZD. To pa se v bodoče ne bi smelo dogajati. Rešitev vidim v nagrajevanju po delu. Nagrajevati dobro delo in ne plačevati slabega je izhod iz dosedanjih težav.

Vsekakor pa bomo morali mnogo storiti v izboljšanju tehnološke in splošne discipline. Torej čaka nas veliko težkega dela, če pa bomo uspešni, pa bomo ocenili ob koncu leta.

Bojan Mlakar, predsednik IO OOS Precizna mehanika

Ena obsežnih nalog je že za nami, to so zaključni računi. Sedaj nas čaka še veliko dela, da bomo vzpostavili takšen informativni sistem, da bomo delavci sproti seznanjeni z realizacijo plana, delitvijo do-

hodka, ipd. Zavzemali se bomo za nagrajevanje dobrega dela in zaostrovanje disciplinske odgovornosti na vseh ravneh.

Stanko Krajnc — TOZD Orodjarna

1. Kot prva naloga OOS je, da moramo po zaključnem računu pristopiti k oceni dela vseh vodstvenih in vodilnih delavcev. K svojemu delu moramo pritegniti tudi ostale družbenopolitične organizacije.

2. Drugo perečo nalogo, ki jo bo morala OOS speljati, je sprejemanje pravilnika o nagrajevanju po delu in rezultatih dela s poudarkom na proizvodnem in kreativnem delu.

3. Da sodeluje pri popularizaciji tekmovanj in srečanj kovinarjev v okviru občine ter nagrajevanje le tega.

4. Po možnosti organizirati strokovno ekskurzijo v podobno delovno organizacijo ali TOZD naše branže.

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

5. OOS TOZD OR se zadržuje, da bo podpirala ukrepe, ki so predvideni v predsanacijskem programu.

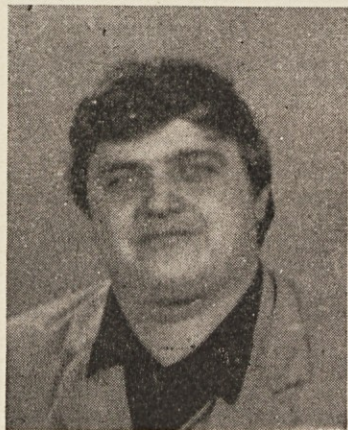
6. Zadolži se vodstvo TOZD, da pristopi k zamenjavi dotrajanih osnovnih sredstev.

7. Z ozirom na nezadovoljivo stanje discipline v TOZD OR se zadržuje vse vodstvene in vodilne kadre, da izvajajo naloge v skladu z določili samoupravnih aktov.

8. Okrepiti delo vseh družbeno političnih organizacij, predvsem pa poudariti aktivnost predsedstev in sekretariata (OOS, ZK, ZSMS). Poostriti odgovornost predsednikov in namestnikov.

9. Zagotoviti boljše povezovalno med bazo in delegati.

Viktor Svenšek — TOZD Servis

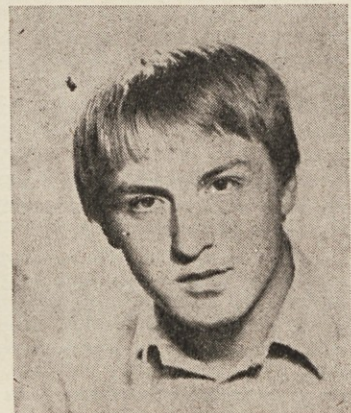
V naši temeljni organizaciji se bomo posvetili predvsem vprašanju uresničevanja družbenoekonomskega položaja delavcev, uresničevanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, samoupravne organiziranosti. Posebno pozornost bomo namenili produktivnosti in storilnosti, če želimo izboljšati poslovanje TOZD.

Majda Centrih — TOZD Komerciala

Čaka nas veliko težkega dela. Vsekakor pa ni več časa za malodušje...

Milan Mahorič — TOZD Vzdrževanje

Le s skupnimi prizadevanji bomo želi uspehe...

Kako z investicijami v letu 1984

V zaostrenih pogojih gospodarske stabilizacije so se investicije znašle v precepu med razvojnimi zahtevami in željami na eni strani ter dejanskimi možnostmi, ki jih sestavljajo realne naložbene zmogljivosti ter administrativnimi ukrepi na investicijskem področju na drugi strani.

Tako kot zadnja leta se bodo dopolnilna sredstva bank tudi letos usmerjala le v okviru kriterijev prestrukturiranja gospodarstva, kar v naši dejavnosti pomeni v izvozno usmerjene programe. Za vse ostale naložbe lahko računamo le na lastna in združena sredstva.

Kako bomo ugotavljali lastne investicijske zmožnosti je od sredine lanskega leta predpisano z zveznim pravilnikom iz katerega so izvzeta le nadomestila popolnoma iztrošenih osnovnih sredstev, naravne nesreče ter sredstva skupne porabe. Koliko bomo lahko vlagali lastnih sredstev je torej po izračunih po poslovnem rezultatu za leto 1983 jasno. Dogovorili smo se tudi za prioriteto investicij, ki je zbrana v programu odprave ozkih grl v proizvodnji. Skupna vrednost teh vlaganj, planirana za realizacijo v dveh letih pa je mnogo višja od lastnih zmožnosti v tem obdobju, zato računamo tudi na sredstva sovlagateljev ter na kreditna sredstva.

Od začetka letošnjega leta se že zbirajo sredstva trgovskih organizacij, s katerimi je sklenjen samoupravni sporazum o združevanju sredstev za odpravo ozkih grl v naši proizvodnji. Računamo tudi na sovlaganje TAM Maribor, vendar se realizacija dogovorov odlaga do

Najlepše darilo ob dnevu žena

V preveliki želji doseganja življenjskih ciljev, v svetu stresov, lakote, bogastva ter ob nenehnem onesnaževanju okolja ljudje vedno bolj zanemarjamo samega sebe. Pozabljamo, da je zdravje največja vrednota — osnova za človekovo srečo in njegovo ustvarjalnost. Žal se tega mnogokrat zavedamo šele takrat, ko je prepozno. Na zdravje delovnega človeka, občana dostikrat gledamo le skozi ozko paleto nerazumljivih števil. Z rednimi preventivnimi pregledi je moč ohraniti tisto, kar se finančno ne da ovrednotiti.

Da bi bili pri tem čim bolj učinkoviti, moramo zraven strokovnega znanja imeti na razpolago tudi sodobno medicinsko opremo, brez katere si težko predstavljamo uspešno diagnostiko. Statistični podatki nam kažejo, da vedno več naših žena boleha za rakastim obolenjem dojk. Prav pri odkrivanju te bolezni je preventiva zelo pomembna. Žal pa so zdravstveni delavci pri pravočasnem odkrivanju te bolezni premalo učinkoviti zaradi zastarele tehnologije. Torej potrebna bo širša akcija, in praznik dneva žena je prava priložnost za to. Sredstva, ki jih namenjamo ženskam naše delovne organizacije ob njihovem prazniku 8. marca, niso kdove kako visoka, če pa bi se ta sredstva združevala, pa gotovo predstavljajo veliko. Drugod je akcija združevanja sredstev v humanitarne namene stekla že prej. V naši DO je pobuda s strani Občinskega sveta ZSS Ptuj prišla prepozno, tako da je bilo letos obdarovanje žena ob njihovem prazniku še po prej sprejetem sklepu (na 12. redni seji, dne 25. 1. 1984 IO konference OOS).

Ker pa je sindikat pri izbiri daril za naše ženske bil varčen je nastala razlika med sredstvi, ki so bila za to namenjena in dejansko ceno daril. Razliko, ki znaša približno 35.000 din (3,5 st. milijone) pa smo namenili za nakup mamografa.

V bodoče pa bo gotovo kazalo razmišljati tudi o teh stvarih. Prepričan sem, da ni ženske, ki bi se ji ob tem porodila razmišljanja, takšna, ki bi ovrgla prizadevanja za boljše zdravstveno preventivo, za uspešno obrambo zoper najhujšo bolezen sodobnega sveta, raka. Prispevek sredstev za nakup MAMOGRAFA — aparata za preventivne preglede in pravočasno odkrivanje rakastih obolenj bo najbrž najlepše darilo sleherni ženski ob dnevu žena.

M. M.

Tudi v naši DO stekla akcija za zbiranje sredstev za mamograf

Za obdaritev žensk ob 8. marcu je sindikat DO AGIS namenil 170.000 dinarjev.

Darilo — brisače, kupljene pri MIP Ptuj, so stale 137.400 din. Nastalo razliko 32.600 din pa je sindikat namenil v sklad za nakup Mamografa.

Za nakup Mamografa je iz sklada skupne porabe namenila 10.000 din tudi TOZD Precizna mehanika, kar je vsekakor vredno posebne pohvale.

Da bi bil uspeh akcije zbiranja sredstev še popolnejši, se je moški del članov našega kolektiva odločil speljati akcijo zbiranja PROSTOVOLJNIH prispevkov, ki je rodila proti pričakovanju lepe rezultate. V tej akciji je bilo zbranih 45.519 din.

Torej smo skupno namenili v sklad za nakup MAMOGRAFA 88.119 din, kar nikakor ni malo. Prepričani smo, da bo naš prispevek ter prispevki ostalih akcij v ptujski občini, pa tudi izven nje, omogočil nakup prepotrebne aparature za odkrivanje bolezni na dojkah — MAMOGRAFA. M.

zaključka prvega dela razvojno programske usmeritve DO AGIS, ki naj potrdi pravilnost izbora naše prioritete vlaganj v okviru poslovne skupnosti. Računamo tudi s kreditnimi sredstvi dobaviteljev opreme, ki jih bomo izkoristili v največji možni meri, saj so obveznosti za že najete kredite za osnovna sredstva v naši delovni organizaciji le še minimalne.

Letos se tudi prvič dogovarjamo, da bi sredstva, ki jih smemo porabiti za investicije v naši delovni organizaciji združili, da bi lažje izvedli vlaganja ter jih pravilneje usmerili. V ta namen bomo predložili v razpravo in potrditev samoupravni sporazum o združevanju investicijskih sredstev za odpravo ozkih grl v delovni organizaciji AGIS. Od njegove verifikacije zavisi velik delež prioriteten dogovorjenih vlaganj.

V prioriteti vlaganj smo se dogovorili predvsem za modernizacijo in povečanje strojnih kapacitet v posameznih fazah proizvodnje s čim manjšimi vlaganji v zidave, čemer pa se ni dalo izogniti pri programu zrcal in precizne mehanike.

Realizacija zastavljenega plana je odvisna predvsem od uspešnosti dogovarjanja v delovni organizaciji s poslovnimi partnerji ter z banko. Porok za to je pravgotovo poslovnost v odnosu ter dober poslovni uspeh v odnosu do bank.

Majda Petrovič

Neustrezni delovni prostori največja ovira pri delu obratne ambulante

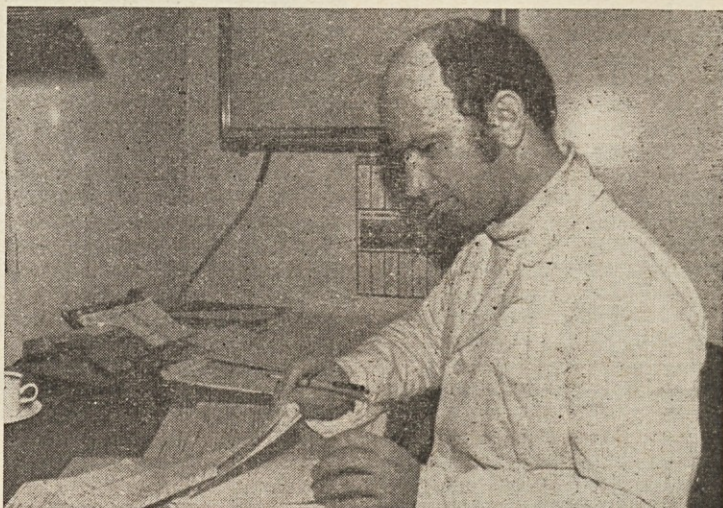
Najbrž se ne motim, če rečem, da ni zaposlenega, ki se ne bi kdaj oglasil v Obratni ambulanti. Veliko pa nas je takšnih, ki se dokaj redno zatekamo po pomoč v OA. Tu pričakujemo, da nas bodo v trenutku rešili tegobe — bolezn, ki nas tare. Pravzaprav si tega ne želimo, ampak največkrat to tudi zahtevamo, saj imamo vendar pravo. Saj plačujemo drago zdravstveno zavarovanje.

Toda, ali smo se kdaj ob tem vprašali v kakšnih pogojih zdravstveno osebje v naši OA sploh dela? So nam znana prizadevanja tega kolektiva pri izpolnjevanju svojih nalog? Najbrž je vsakomur, ki kdaj vstopi v prostore OA od čakalnice naprej takoj jasno, da je AGIS že davno »prerasel« Obratno ambulanto. Čakalnica s petimi stoli, v kateri se gneteje pacienti za zobozdravnika in splošnega zdravnika, je največkrat izvor prvih težav. Tu se »ostrijo« kopja, ki nato zbedejo največkrat prav tiste, ki so pri vsem najmanj krivi. Menim, da je prav, da probleme obratne ambulante spoznamo vsi s ciljem, da bodo naše zahteve realnejše, odnos pa strpnejši, predvsem pa bolj človeški.

V naši OA so zaposleni: v zobni ambulanti vodja OA dr. Vlado Blagovič, zobozdravnik, Milan Slivnjak, zobotehnik, Milica Robin, zobna asistentka, v splošni ambulanti: dr. Rajko Brglez, zdravnik, Nada Berlič in Helena Teht, medicinski sestri.

Dr. Blagovič, kako vi kot vodja OA AGIS gledate na prostorsko stisko OA?

»Prostori OA so dejansko pereč problem. Dejstvo je, da noben prostor več ne ustreza svojemu namenu. Tu mislim predvsem na ordinacije, sestrške sobe, kartotečne prostore, sanitarije, najbrž pa je še posebej pereč problem čakalnica s tremi ali štirimi stoli, v kateri se gneteje pacienti za splošnega zdravnika in zobozdravnika.

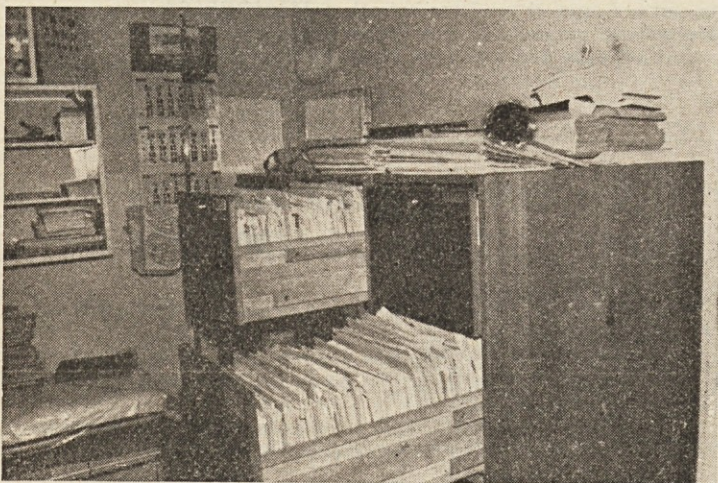

Sami vidite, da prostori resnično ne ustrezajo več svojemu namenu

Najbolj nevzdržno pa je stanje kartotek, kajti kartotečne omare so že zdavnaj odslužile svojemu namenu. Ob nabavi so bile namenjene za 500 kurativnih kartonov. Sedaj pa se v njih in njihovih okolici in predprostoru gnete že preko 5000 kurativnih in približno 3000 preventivnih kartonov. V oči bode tudi delovno mesto sestre Helene, ki opravlja svoje delo na bolniški postelji, natrpani z zdravstvenimi kartoni. Kljub dobri volji zaposlenih v OA, da bi ustregli vsem pacientom, pa navedeni prostorski pogoji kvarijo razpoloženje, zmanjšujejo delovno vnemo in na račun tega pogosto trpijo medsebojni odnosi.

— Sestra Helena, vi ste v vaši ambulanti zaposleni od njene ustanovitve vse do danes. Kako spremljate razvoj OA?

»Pred dvajsetimi leti, ko sem začela delati v tej ambulanti, je bila to najmodernejša ambulanta v ptujski občini. Danes je ravno obratno. Ni stvari, o kateri bi lahko rekla kaj pohvalnega. Če povem, da se v tem malem prostoru pregleda tudi po petdeset pacientov na dan, pomeni, da je stanje nevzdržno. Poseben problem sestrškega dela pa je administrativno delo, ki ga je danes neprimerno več kot ga je bilo prej. Sami vidite, in to najbrž takoj ugotovijo tudi pacienti, da smo dobesedno obloženi s kartotekami. Močno pa se spreminja tudi odnos pacientov do nas zaposlenih v OA. Tista nekdanja človečnost nekam izginja in se spreminja v vse pogostejša trenja. Nekaj k temu doda tudi neustrezna čakalnica, kjer si čakajoči pacienti nimajo kam sedeti, odložiti prtljago in garderobo.

Kartotečna omara, ki je že zdavnaj premajhna...

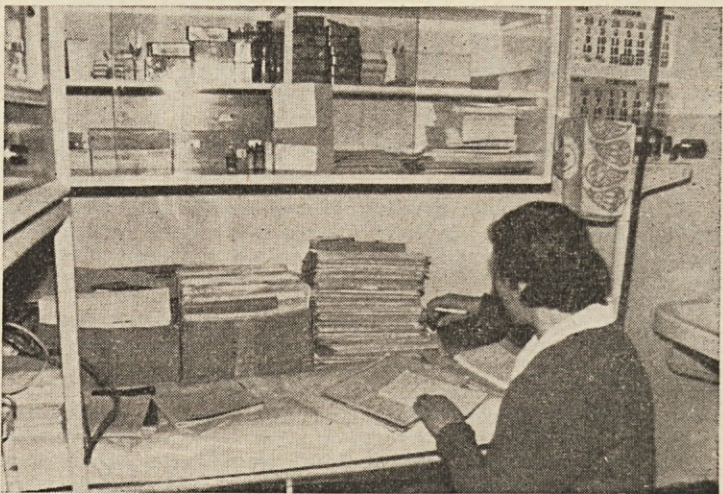
Ob tem ne smemo prezreti dejstva, da je bila ta ambulanta ob ustanovitvi ena najlepših in najbolj opremljenih ambulant v ptujski občini. Imeli smo svoj laboratorij za analizo krvi in urina, kar je zdravniku omogočalo hitrejšo ugotavljanje vzroka pacientovih težav. Danes pa se za vse to izgublajo dragocene ure čakanja v laboratoriju ZC Ptuj oziroma pacient izgubi najmanj dva dneva. Za slikanje zob smo preuredili en del stranišča. Grozno, vendar resnično. Ko govorimo o najsodobnejši opremi OA, moramo seveda upoštevati leta, ki so med tem pretekla, pa tudi dejstvo, da je bila ustanovljena za 380 pacientov, danes pa jih išče v njej pomoč več kot 2000. To najbrž pove vse.

Ideje o širitvi OA so pokukale na dan že nekajkrat. Včasih je že izgledalo, da bo prišlo do realizacije le-teh. Toda »ostri« predpisi požarnega inšpektorja so ovrgli še zadnje upanje. Sedaj ostaja samo še vprašanje, kako dolgo bomo lahko še vztrajali v prostorih, ki so vse prej kot pa primerni za zdravstveno dejavnost.

— Dr. Brglez, v splošni ambulanti je prostorska stiska najbolj izrazita. Kako jo ocenjujete?

»Prostorski problem OA je iz dneva v dan bolj pereč. Mene kot zdravnika moti tudi to, da je preveč pacientov na enega zdravnika. Tu se predvsem ukvarjamo s kurativo. Za preventivo pa običajno ni več sredstev. Poseben problem naše splošne ambulante pa je prostor medicinskih sester. Nni prostora za prevozovanje in dajanje injekcij, vsled česar prihaja pogostokrat do čakanja in negodovanja. Nimamo niti prostorov in drugih pogojev za razne zdravstvene posege, ki nam jih družba nalaga in tudi od nas pričakuje.

Nevzdržno je, da se v isti čakalnici mešajo pacienti, ki čakajo na zobozdravnika in splošno ambulanto. Lahko bi rekli zdravi in bolni. Tu so neustrezne garderobe. Pravzaprav predstavlja garderobo vsakemu kar delovno mesto. Problem je skupen prostor.

Sestra Helena ob svoji »delovni mizi« (bolniški postelji)...

Neprimerna svetloba v prostorih kjer delamo ter ropot iz sosednjega obrata pa dodata še svoj del k že tako slabim prostorskim pogojem. Resnično se sprašujem, kako dolgo bomo lahko še vztrajali?»

(Nadaljevanje na 7. strani)

— **Sestra Nada, kako se prostorska stiska odraža na vaše delo?**

Za takšno število pacientov kot jih sprejemamo v tej ambulanti, so pogoji nemogoči. Brezpogojno bi potrebovali prevezovalnico in prostor za kartoteko. Nedopustno je namreč, da dajemo injekcije v prostoru, v katerem se gneteje pacienti, opravljajo administrativna dela, in v prostoru, v katerega se kadi prah iz sosednjega obrata.

Kamor pogledaš, same kartoteke . . .

Tisto pravo sestrsko delo pa se tudi že izgublja v administrativnem delu. Tudi odnosi pacientov se do nas, zdravstvenega osebja, iz dneva v dan slabšajo. Pacienti si različno tolmačijo pravice, ki jih zagotavlja zdravstveno varstvo. Vse preradi pozabljajo, da imajo pravice tudi dolžnosti. Dolžnosti vsaj v tem smislu, da bi se držali razporeda delovnega časa OA. To pa je, da bi oddali zdravstvene knjižice do 8. ure zjutraj, da bi se odzvali v času, ko so naročeni, da bi imeli strpnejši odnos, in še bi lahko naštevali. S tem pa bi seveda prispevali svoj del k uspešnejšemu delu delavcev OA. Me, sestre se velikokrat počutimo kot predpražnik, v katerega se lahko vsak obriše.

— **Milan, ti kot zobotehnik najbrž ne čutiš prostorske stiske. Ali je to prisotno tudi pri tvojem delu?**

Delovni prostori, ki so namenjeni za zobotehnično delo ne samo da so mali, ampak so tudi skrajno nefunkcionalni. Je pa tu še veliko

Delo zobotehnika zahteva veliko koncentracije, ki pa jo je v teh pogojih težko doseči

drugih faktorjev, ki negativno vplivajo na moje delo, kot so: tresljaji, prah, ropot, izpušni plini (iz delavnic Certusa) in najbrž še kaj. Koncentracija je pri našem delu zelo pomembna, ki pa se vsled obilice negativnih faktorjev, ki spremljajo naše delo, vse težje dosega.

— **Milica, ti si zobna asistentka. Kaj te pri tvojem delu najbolj moti?**

»Moti me to, da se pacienti ne držijo reda. Ne držijo se časa, ko so naročeni. Naročajo se po telefonu, preverjajo kdaj so naročeni, iz takšnih ali drugačnih vzrokov se prenaročajo ali še kako drugače izražajo svoje želje, potrebe in zahteve. Kako vse to vpliva na moje delo kot zobne asistentke, katere delo je asistirati zobozdravniku, pa najbrž ni treba posebej pojasnjevati. Prav bi bilo, da bi se pacienti, ki bi se pri nas želeli naročiti, da bi to storili med 12. in 14. uro, da bi tisti, ki so naročeni, prišli ob naročenem času ter počakali na poziv. S tem bodo dali velik prispevek k boljšemu in hitrejšemu delu v zobozdravstveni ambulanti.«

Upam, da mi je uspelo prikazati vsaj del težav, s katerimi se vsak dan pri svojem delu srečujejo delavci naše OA. Če sem uspel in če se bo kaj premaknilo na bolje, bo dosežen namen. Namen pa bo dosežen že, če bomo odslej vsak po svoje prispevali delež k še uspešnejšemu delu OA v naše skupno zadovoljstvo. M.

Alkohol - zahrbtni sovražnik

Čeprav bo kateri od bralcev nasprotoval moji odločitvi, da počasi, a vztrajno razpravljam o alkoholizmu tudi v našem glasilu, bom poskušal nadaljevati.

Čemu naenkrat toliko besed o alkoholizmu? Saj vendar alkoholizem, kot problem ne obstaja od danes. Smo mar včeraj pili manj? Smo se zaradi alkoholizma znašli na potapljaški barki? To najbrž ne! Toda zagotovo smo na barki, ki jo je zajel vihar. Treba se je pripraviti. Kot prvo si bomo razdelili resilne pasove. Toda, ali jih znamo tudi uporabljati? Jih morda vsi sploh želimo uporabiti?

Rešilni pas je gotovo predmet, ki nam bo pomagal na kopno. Toda ob tem se bomo morali neizmerno truditi tudi sami. Torej vsi, ki smo se prej lagodno pozibavali na barki? Naloga vseh nas je, da sočlovku pomagamo uporabiti rešilni pas, ki ga bo rešil pogube v neizmernih valovih alkoholizma. Najbrž boste rekli, to je naloga zdravnikov. Ne, to je naloga nas vseh, povsod in na vsakem koraku. Zakaj?

Zato ker je v naši DO, pa tudi v svetu nasploh, vse več ljudi, ki se zatekajo k alkoholu kot mamilu.

Pogosti vzroki izhajajo iz človekove razrvanosti, iz sporov z lastno osebnostjo in z okolico zunanjih težav, iz občutka manjvrednosti in iz mnogih takšnih motenj, ko ljudje v treznem stanju čutijo v sebi praznino, negotovost in nemir.

Danes ob alkoholizmu nastopa še drug problem. Nimamo opravka samo s posledicami, ki jih povzročata sam alkohol na naše živčevje in možgane, pa tudi na druge življenjsko pomembne organe, kot so jetra, ledvice itd. Sedaj ne govorim več samo o nevarnosti, v katero zabrede človek zaradi propadanja svoje osebnosti, zaradi neuspehov pri delu in zaradi obubožanja v poznejših stopenjah alkoholizma. Tu ne mislim samo na mnoge nesrečne trenutke, ki se vrstijo kot v drami v družinah pijancev, in ne mislim na tista skrajna stanja, ko pijanci

znorijo. Ob vsem tem namreč zelo radi pozabimo, da pridelujemo mnogo več vina kot ga dà grozdje. Pozabljamo tudi na to, da grozdje, vinograde in sadovnjake redno škropimo s takimi snovmi, ki so hudo strupene. Za žuželke so to močni živčni strupi (kriptogeni). Najbrž nam postaja vse jasneje, da z uživanjem mošta, pozneje tudi vina, »pride« v naš organizem tudi delček teh strupov, ki »prispevajo« svoj delež k hitrejšemu koncu z alkoholom zastrupljenega človeka. Nič manj pa ni nevarno vino iz manj kvalitetne (divje) trte »šmarnice«. V nekaterih državah so in še vedno načrtno z zakonom zatirajo sajenje teh vrst trte. Pri nas pa, predvsem v Slovenskih goricah, Dravskem in Ptujskem polju prevladajo. Smo mislili kdaj na to. Nam to sploh kaj pove. Če ne drugo, nam naj bo vsaj za uvod v razmišljanje.

Ob vsem tem ne smemo pozabiti niti tega, da uživanje manjših količin kvalitetnega vina vsekakor ni škodljivo. Za tiste, ki poznajo mero in katerim alkohol ne predstavlja mamila, ki bi se ga ob vsakem času redno posluževali in bi jim ogrožal miselno ostrost in fizično sposobnost za delo. Moje trditve lahko podkrepim s tem, da so ljudje včasih ob večjih fizičnih naporih in mnogo težjih življenjskih pogojih dosegali visoke starosti. Ljudje se spominjajo veliko devetdesetletnikov, ki se nikoli niso branili dobre kapljice.

Za ilustracijo naj navedem primer, ki nam ga je pripovedoval ob neki priložnosti prijatelj v Koprivnici. »Moj oče je imel 94 let, ko je resneje zbolel. In ko sem ga ob priložnosti obiskal, me je poprosil, naj mu nekaj prinesem, ker je žejen. Prinesel sem mu vodo. »Rekel sem ti, da sem žejen, ne da si bom noge umival«. Pripoved, ki se mi je globoko vtisnila v spomin in ki je ne bom nikoli pozabil. Naj bo tudi nam vodilo v zdravo in trezno življenje. Najbrž nam bo prav to potrebno, če si bomo lahko še pri tako visoki starosti želeli kozarec vina. Se motim?

M. Menoni

Program dela konference OOS DO Agis za naslednje mandatno obdobje

Konferenca OOS DO AGIS je na svoji 1. redni seji dne 21. 2. 1984 na osnovi že sprejetih sklepov in stališč za mandatno obdobje 1984—1986 ter na osnovi stališč Občinskega sveta ZSS Ptuj razpravljala in sprejela program dela, in sicer na naslednjih programskih usmeritvah:

1. Prizadevanje za uresničitev ciljev gospodarske stabilizacije:

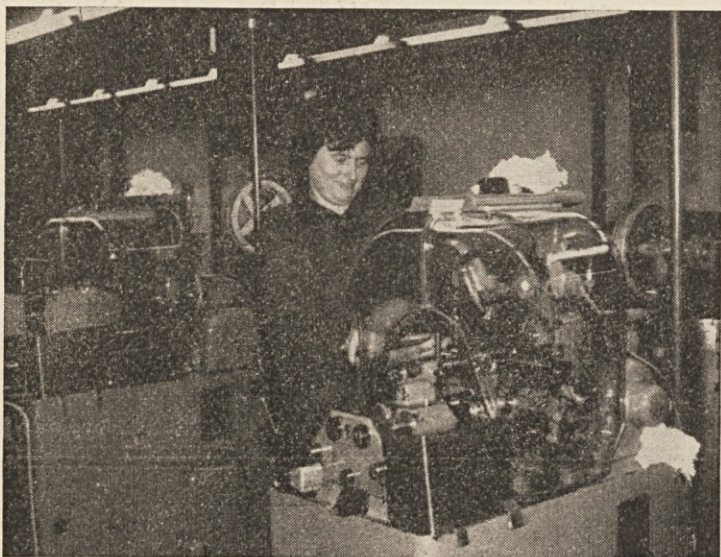
- zmanjšanje stroškov proizvodnje (zmanjšati izmet, racionalno koriščenje energije in materialov, primerna uporaba osnovnih sredstev oziroma orodij, povečanje produktivnosti, in zelo važen element v proizvodnji — spoštovanje rokov;
- izboljšanje delovne discipline in odgovornosti do dela,
- težnje za povečanje izvoza v vseh TOZD, katere imajo za to dane objektivne možnosti, hkrati je treba storiti vse za zmanjšanje uvoza.

2. Uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela:

- poiskati način objektivne motivacije, katere posledica mora biti višja produktivnost in uspešnejše reševanje tekočih del in nalog.

3. Nadaljnji krepitvi socialističnega samoupravljanja in vloge sindikata:

- z aktivnim političnim delom v TOZD in DSSS vspodbujati delovanje delegacij in samoupravnih organov,
- nadaljnji razvoj in krepitev samoupravnih odnosov na področju izvajanja poslovne politike,

Ob stružnem avtomatu

- skrb za krepitev dobrih medsebojnih odnosov v in med TOZD in DSSS,

- skrb za neposredno in čvrsto povezavo oziroma sodelovanje med sindikatom, zvezo komunistov in mladino.

4. Uresničevanje socialne politike:

- aktivno reševanje problematike socialno ogroženih delavcev, prizadetih v elementarnih in drugih nezgodah,

- reševanje stanovanjske problematike,

- skrb za počutje naših upokojujencev in organizacija vsakoletnega srečanja z njimi,

- zavzemati se je potrebno za uveljavitev v načela solidarnosti, kadar se posamezna TOZD znajde v objektivnih ekonomskih težavah, istočasno pa je potrebno preprečiti tendence, da bi pod krinko solidarnosti pokrivali tudi slabo in neodgovorno delo, zgrešene investicije in druge poslovne odločitve.

5. Samoupravna organiziranost združenega dela.

6. Metode in oblike informiranja članstva Zveze sindikatov.

7. Uresničevanje nalog s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite in uvajanja konkretnih učinkovitih ukrepov, ki bodo zagotavljali zaščito in varnost pri delu.

8. Druge naloge:

a) Na področju izobraževanja IO OOS:

- izobraževanje kadrov na občinski politični šoli in na seminarjih v Radovljici — pristopi se, ko bodo razpisna kadrovanja v šolo,

b) Na področju usmerjenega izobraževanja:

- pri planiranju kadrov je potrebno paziti, da se planira izobraževanje tistih struktur, ki jih v naši DO rabimo oziroma ki jih primanjkuje).

c) Inventivna dejavnost:

- potrebno je pospeševati in uresničevati inventivno dejavnost. Potrebno je urediti, da sami postopki do realizacije predloga ne bi bili tako dolgi. Nagraditi je vsak predlog, ki neposredno pripomore k večji, hitrejši in boljši proizvodnji.

d) Pospeševanje kulturnega življenja, rekreacije in športa:

- za delovanje na področju kulture imamo še veliko neizkoriščenih možnosti,

- na področju športa in rekreacije je treba razširiti krog zainteresiranih delavcev za to dejavnost. Organizirati je potrebno čimveč tekmovanj in omogočiti rekreacijo, ki je primerne tudi za starejše delavce.

Razen omenjenih nalog si konferenca OOS zastavlja tudi operativni program dela oziroma predlog konkretnih nalog za leto 1984, in sicer:

Predlog programa dela komisij, ki deluje v okviru sindikalne organizacije:

1. Komisija za kulturno dejavnost (Silvo Ilic, predsednik).

2. Komisija za šport in rekreacijo (Franc Trbuc, predsednik).

3. Komisija za samoupravne odnose in kadrovska vprašanja (Boris Miočinović, predsednik).

4. Komisija za SLO in DSZ (Franc Kolarič, predsednik).

5. Komisija za socialno politiko in družbeni standard (Jože Krajnc, predsednik).

Program dela je take narave, da ga je možno uspešno izvajati le ob aktivnem delovanju celotne sindikalne organizacije, ne pa samo ožjega vodstva. Primerna angažiranost vseh dose-danjih sindikalnih aktivistov, ki jim je potekel mandat, bo velike vrednosti in pomemben prispevek k realizaciji programa dela.

Kar se tiče socialne, športno-rekreativne, kulturne in drugih dejavnosti vemo, da bi bilo možno in potrebno v naši DO marsikaj postoriti, vendar je na žalost vse povezano s stroški oziroma izdatki, zato moramo povečati dohodek, da bomo lahko več namenili tudi v skupno porabo in olajšali izvajanje nalog in želja sindikata.

GASILCI IGD AGIS PREGLEDALI SVOJE DELO

V mesecu občnih zborov, februarja so ocenili svoje delo tudi gasilci IGD Agis. Omenim naj, da je bila to že 27. letna konferenca našega gasilskega društva. Ne glede na dolgo tradicijo lahko rečemo, da društvo v celoti opravlja svoje poslanstvo. Da je to res, potrjuje podatek, da v delovni organizaciji ne beležimo večjih požarov, kar pa nas seveda nikakor ne sme uspraviti in moramo temu posvetiti v bodoče še veliko več pozornosti. Zakaj? Zato, ker se veliko naše dejavnosti opravlja v prostorih, ki niso več ali pa sploh niso bili primerni, zastarela oprema, založenost transportnih poti in delovnih mest, malomarnost in brezbržnost, in najbrž še kaj.

Uspehi članov našega gasilskega društva pa so toliko večji, če upoštevamo našo lokacijsko razdrobljenost in ob tem še tehnično opremo društva.

Društvo razpolaga s tremi gasilskimi orodišči. Prvo je na lokaciji TOZD TAP in je še dokaj dobro založeno z gasilsko opremo za 30 gasilcev. Drugo orodišče je locirano v Mlinski ulici, kjer je garaziran tudi gasilski avtomobil. Tudi to orodišče ja zadostno opremljeno za takojšnjo akcijo.

Tretje orodišče pa je locirano pri TOZD Kovinska obdelava, kjer je opreme za 9 gasilcev. To orodišče se uporablja tudi za servisiranje gasilskih aparatov, last DO AGIS.

Ob ugotovitvi, da je IGD Agis dokaj skromno opremljeno in da je gasilski avtomobil že star in terja njegovo popravilo veliko časa in denarja, obstaja tudi ugotovitev, da ta avtomobil ni več primeren za potrebe IGD Agis, kajti razvoj tehnologije proizvodnje zahteva tudi nove tehnične pripomočke za gašenje, vsekakor pa veliko modernejša gasilska sredstva kot je voda.

Ob vsem tem pa ne smemo prezreti aktivnosti gasilk in gasilcev pri urjenju gasilskih veščin ter uspehov na občinskem tekmovanju industrijskih gasilskih društev, kjer so lani zasedli prvo mesto.

Volja in prizadevnost gasilk in gasilcev IGD nam daje garancijo, da bo tudi v bodoče naše premoženje varno pred rdečim petelinom. Res pa je, da to ni le naloga gasilcev, temveč vseh nas zaposlenih v DO. Vsak na svojem delovnem mestu storimo vse, da ne bomo ustvarjali pogojev za nastanek požarov. Varujmo to kar imamo, novo bomo težko kupili!

Predčasna pokojnina

S 1. 1. 1984 je začel veljati nov sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki temelji na Zveznem zakonu o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in na Republiškem zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Med novostmi je možnost predčasne pokojnine. Zavarovanec lahko predčasno uveljavi starostno pokojnino, ko dopolni najmanj 35 let pokojninske dobe in 55 let starosti (moški) oz. 30 let pokojninske dobe in 50 let starosti (ženske).

Predčasna pokojnina se odmeri tako, da se starostna pokojnina, do katere bi imel zavarovanec pravico glede na pokojninsko dobo, če bi dopolnil 60 let oziroma zavarovanka, če bi dopolnila starost 55 let, zmanjšala:

- za vsako leto predčasnega odhoda v pokoj za 1,5 %,
- za vsako manjkajoče leto pokojninske dobe do 40 let (moški) oz. 35 let (ženske) pa 0,5 %.

Lestvica za zmanjšanje pokojnine:

Starost — let	Pokojninska doba	M	30	38	37	36	35
M	Ž	Ž	34	33	32	31	30
59	54	odstotek	2,0	2,5	3,0	3,5	4,0
58	53	zmanjšanja	3,5	4,0	4,5	5,0	5,5
57	52	pokojnine	5,0	5,5	6,0	6,5	7,0
56	51		6,5	7,0	7,5	8,0	8,5
55	50		8,0	8,5	9,0	9,5	10,0

Mnogo delavcev zanima, kakšno pokojnino bi dobivali, če se bi odločili za predčasno upokojitev. Zato sem izsledila razpredelnico, ki jo je pojasnil vodja oddelka za pokojninsko zavarovanje Republiške skupnosti SPIZ. Za lažje razumevanje vam to razpredelnico posredujem. V tej razpredelnici je pojasnjeno, kako bi bila odmerjena predčasna pokojnina dvema upokojencema (za žensko je treba vedno v prvih dveh kolonah odšteti pet let) s pokojninskima osnovama 15 tisoč oziroma 23 tisoč dinarjev ob različnih letih starosti in pokojninske dobe (to je število takoimenovanih delovnih let).

Starost moški	Pokojninska doba	Pokojninska osnova	% odmere glede na pokoj. dobo	Znesek starostne pokojnine	% zmanjšanja	Znesek predčasne pokojnine
55 let	35 let	15.000 din	75 %	11.250 din	10 % (7,5+2,5)	10.125 din
55 let	35 let	23.000 din	75 %	17.250 din	10 % (7,5+2,5)	15.525 din
59 let	39 let	15.000 din	83 %	12.450 din	2 % (1,5+0,5)	12.201 din
59 let	39 let	23.000 din	83 %	19.090 din	2 % (1,5+0,5)	18.708,20 din
57 let	37 let	15.000 din	79 %	11.850 din	6 % (4,5+1,5)	11.139 din
57 let	37 let	23.000 din	79 %	18.170 din	6 % (4,5+1,5)	17.079,80 din
56 let	38 let	15.000 din	81 %	12.150 din	7 % (6,5+0,5)	11.299,50 din
56 let	38 let	23.000 din	81 %	18.630 din	7 % (6,5+0,5)	17.325,90 din
59 let	35 let	15.000 din	75 %	11.250 din	4 % (1,5+2,5)	10.800 din
59 let	35 let	23.000 din	75 %	17.250 din	4 % (1,5+2,5)	16.560 din
55 let	39 let	15.000 din	83 %	12.450 din	8 % (7,5+0,5)	11.454 din
55 let	39 let	23.000 din	83 %	19.090 din	8 % (7,5+0,5)	17.562,80 din

Po prvem primeru iz te tabele bi upokojenec pet let do dopolnjene starosti 60 let dobival mesečno 10.125 din. Ko bi dopolnil 60 let, pa bi začel dobivati pokojnino brez zmanjšanja zaradi predčasne-

ga odhoda v pokoj, glede na dejansko dopolnjeno delovno dobo ob odhodu v pokoj (35 let — 75 %) to je po tabeli 11.250 din mesečno. Odstotki glede na pokojninsko dobo so:

Pokojninska doba	Zavarovanec	Zavarovanka	Pokojninska doba	Zavarovanec	Zavarovanka
15 let	35 %	40 %	28 let	61 %	71 %
15 let, 6 mesecev	35 %	41,5 %	28 let, 6 mesecev	62 %	72 %
16 let	37 %	43 %	29 let	63 %	73 %
16 let, 6 mesecev	38 %	44,5 %	29 let, 6 mesecev	64 %	74 %
17 let	39 %	46 %	30 let	65 %	75 %
17 let, 6 mesecev	40 %	47,5 %	30 let, 6 mesecev	66 %	76 %
18 let	41 %	49 %	31 let	67 %	77 %
18 let, 6 mesecev	42 %	50,5 %	31 let, 6 mesecev	68 %	78 %
19 let	43 %	52 %	32 let	69 %	79 %
19 let, 6 mesecev	44 %	53,5 %	32 let, 6 mesecev	70 %	80 %
20 let	45 %	55 %	33 let	71 %	81 %
20 let, 6 mesecev	46 %	56 %	33 let, 6 mesecev	72 %	82 %
21 let	47 %	57 %	34 let	73 %	83 %
21 let, 6 mesecev	48 %	58 %	34 let, 6 mesecev	74 %	84 %
22 let	49 %	59 %	35 let	75 %	85 %
22 let, 6 mesecev	50 %	60 %	35 let, 6 mesecev	76 %	—
23 let	51 %	61 %	36 let	77 %	—
23 let, 6 mesecev	52 %	62 %	36 let, 6 mesecev	78 %	—
24 let	53 %	63 %	37 let	79 %	—
24 let, 6 mesecev	54 %	64 %	37 let, 6 mesecev	80 %	—
25 let	55 %	65 %	38 let	81 %	—
25 let, 6 mesecev	56 %	66 %	38 let, 6 mesecev	82 %	—
26 let	57 %	67 %	39 let	83 %	—
26 let, 6 mesecev	58 %	68 %	39 let, 6 mesecev	84 %	—
27 let	59 %	69 %	40 let	85 %	—
27 let, 6 mesecev	60 %	70 %			

Starostna pokojnina se odmeri od pokojninske osnove po enotni lestvici tako, da znaša za 40 let (moški) oziroma 35 let (ženska) pokojninske dobe 85 %.

nim dogovorom tako, da povprečno povečanje pokojnine v posameznem koledarskem letu doseže največ 90 % porasta nominalnih osebnih dohodkov vseh delavcev zaposlenih v SR Sloveniji v tem letu.

Pokojnine se med letom obvezno usklajujejo v skladu z Družbe-

Jožica Tumpej, TGA

Naši upokojenci

8. marec, dan žena. Dan, v katerem matere, žene in dekleta doživijo svoja pričakovanja. Ali pa... Ali pa tudi bridka razočaranja...

Jaz sem bil tega dne priča mnogim prizorom prijetnih presenečenj in izrazov hvaležnosti. Tega dne smo namreč obiskali naše upokojenke na domu. V imenu vseh nas smo jim izročili najlepše pozdrave in srčne želje za dobro zdravje. V spomin na praznik žena pa smo jim izročili skromna darila, kot so ga dobile tudi vse ženske v naši DO. Ob obisku pri upokojenkah pravzaprav sploh ni pomembno, da kaj prineseš. Kajti s teboj so spomini na sodelavce, ki jih upokojenki hranijo, kot posebno vrednoto. Darilo pa je le poznejši »dokaz«, da obiski niso bili le lepe sanje, ampak prava, lepa resničnost.

»Težko, resnično težko se človek navadi na to, da se nekega dne ne odpravlja več v službo. V službo, med sodelavce, s katerimi je delal več kot četrto stoletja. Kot da nisi več potreben. Toda kolo življenja se vrtilo. Enim tako,

drugim drugače«, mi je skoraj s solzami v očeh pripovedovala Marija Rajh, zaposlena v TOZD TAP več kot 25 let. Delala je v strojnem oddelku. Nato pa je prišla nesreča — bolezen, in za delo ob stružnicah ni bila več sposobna. Do konca je nato delala kot pointerka v montaži, tako da ji je tudi pri tem delu ostala vezana na proizvodnjo. »Pred dnevi sem prišla iz bolnišnice, kjer sem bila sedem tednov. Malo bolje je že kot je bilo. Čisto prav pa še le ni. Mogoče bo bolje, ko se bom vrnila iz zdravilišča.«

Zagotovo bo bolje. Takrat okrog hiše ne bo pihal tako oster veter, ki sega do kosti. Takrat bo okrog Rajhove hiše cvetelo. Cvetele bodo rože, ki jim Marija posveti velik del svojega časa in ljubezni. Takrat bo vse lepše in prijetnejše. Takrat bo pomlad. Če pa bo ta in druge pomladi obogatene še z obiskom katerega od sodelavcev, pa bo vse še mnogo lepše. Tudi sonce bo sijalo

Marija z vnučkom Klemenom v naročju

svetlejšo. Mariji pa bodo rože še lepše cvetele.

Čez kakšni dve leti se bo upokojil tudi Marijin mož, tako da bosta skupaj delila trenutke, ki prva leta za večino upokojenecv niso najprijetnejši. Nekaj jim vsak dan znova manjka. Manjka jim drugi dom, manjkajo jim sodelavci. To jima bo nadomestilo delo okrog hiše, v katero sta se preselila pred kakšnimi petimi leti. Čeprav sta težko zgradila hišo, seveda ob veliki pomoči sinov, jima ni žal za preleteli znoj. »Imava svoj dom. Res je, da bo treba še marsikaj postoriti. Toda delati je treba. Delo ohranja človeka. Seveda, če bo zdravje«. Dodaja Marija

ob koncu kramljanja. Ves ta čas pa se ukvarja z vnučkom Klemenom, ki ima babico, kot vsi vnučki, nadvse rad.

Ob slovesu sem zaželel Mariji, da bi se ji izpolnila pričakovanja. Da bi ji zdravilišče vrnilo zdravje. Obljubil pa sem ji tudi, da se bom kdaj oglašil. Prav pa bi bilo, da bi za obisk našel čas tudi kateri izmed bivših sodelavcev. Mariji bo to v veliko veselje.

S predsednikom IO konference osnovnih organizacij sindikata DO Božidarjem Varnico pa sva se ta dan vnovič prepričala, kako komembna je živa vez med upokojenki in delovno organizacijo.

M. Menoni

Prostovoljno delo - da ali ne

V trenutkih, ko nastaja ta zapis še ni povsem jasno, ali smo se delavci DO AGIS izrekli ZA prostovoljno delo ali PROTI njemu. Kljub vsemu pa je že zdaj jasno, da je na vsej črti padel na izpitu postopek samoupravnega sprejemanja predloga, in to od izdelave predloga do odločitve na zborih delovnih ljudi. Zakaj?

Čisto preprosto — predlog o prostovoljnem delu, tako kot je zapisan »ne vžge«, ni dovolj prepričljiv in odpira več vprašanj kot daje odgovorov. Na drugi strani pa odločanje o predlogu ni organizirano vsklajeno, dogaja se, da bi bilo potrebno sprejeti predlog ko še gradivo sploh ni dostavljeno, informativne skupine ne delujejo kot bi morale, itd.

Pa pustimo zdaj podrobno kritiko samega postopka sprejemanja predloga in se vprašajmo, ali smo v načelu ZA ali PROTI. Ali smo pripravljeni žrtvovati 40 ur svojega prostega časa in pomagati podjetju v boljše čase? Ali še je v nas kaj tistega značilnega duha brigadirjev v povojnih letih, ko je bilo bolj pomembno družbi nekaj DATI kot pa VZETI? Ali še je v nas tisti revolucionarni žar, da bi družno z roko v roki zakorakali naprej?

Odgovor sploh ni težak. Mislim, da mirne duše lahko trdim, da smo z redkimi izjemami VSI ZA, ampak izkušnje preteklih let svarijo, da se za čudovitimi parolami večkrat skrivajo nedodelane in neučinkovite akcije. Na koncu koncev delavci čisto preprosto hočemo vedeti, kakšni bodo efekti našega prostovoljnega dela. Teh efektov nihče ni številno opredelil. Po zdravi »kmečki« logiki bi morale veljati, da je več ur dela je več proizvodov je večji dohodek je (tudi) večji OD. Pa se poigrajmo nekoliko s številkami!

1. Število vseh zaposlenih v DO AGIS	1.714
2. Število prostovoljnih ur delavca	40
3. Razpoložljivi fond ur (2 x 1)	68.560
4. Število proizvodnih delavcev v DO	682
5. Fond delovnih ur proizvodnih delavcev	1.266.404
6. Fond redni ur + fond prostovoljnih ur	1.334.964
7. Indeks (6 : 5)	105,41

Gornji podatki nam povedo, da delavci iz neposredne proizvodnje v letu dni opravijo 1.266.404 delovnih ur, če pa bi vsi delavci Agisa prispevali dodatnih 40 ur prostovoljnega dela, bi se s tem razpoložljivi fond proizvodnih delovnih ur povečal za 5,41 %.

Kaj zdaj to pomeni? Če je res — kot pravijo tisti, ki so napisali predlog o prostovoljnem delu — da se dohodek ustvarja le v proizvodnji, potem bi se zaradi 5,41 % več ur dela v proizvodnji moral tudi dohodek povečati za 5,41 %. Pri lanskoletnih 81 starih milijardah dohodka bi to pomenilo 4,38 milijarde — to pa je že lepa številka. Stvar je jasna — glasujmo ZA!

Da pa vse skupaj le ne bi bilo tako jasno, so poskrbeli razni dvomljivci, ki so z nekaterimi pripombami rahlo načeli gornji »številčni optimizem.« Pravijo, da 68.560 dodatnih ur še ne pomeni sorazmerno več opravljenega dela, da dohodek ni odvisen le od proizvodnje, da ni pomembno le proizvajati čim več izdelkov, ampak tudi čim manj stroškov, da ni rešitev, če diplomirani inženirji »šraufajo« v proizvodnji in če režijci delajo »gužvo« v obratu. Obstojijo sicer neke notranje rezerve, o katerih tako radi pišemo in govorimo na vseh nivojih, toda prav gotovo jih ne bomo našli z raznimi »ho-ruk« akcijami. Potrebno bo storiti mnogo, mnogo več... Br

Poročilo o delu na projektih ISKRA ZORIN v AGIS-u

Pogodba o projektne delu na področju industrijskega inženiringa, ki je bila podpisana 4. 5. 1982, definira štiri projekte, ki bi jih izdelali skupno s sodelavci ISKRE ZORIN:

1. Projekt I — TOZD TAP (GRAU zavorni agregati)
2. Projekt II — TOZD KO (Zavorni valji)
3. Projekt III — TOZD VO (Sedeža)
4. Projekt IV — TOZD VZM (Vzmeti serijske proizvodnje)

Kot je dopuščala pogodba, smo projekt IV opustili, oz. ga bomo izdelali v lastni režiji. Pri ostalih projektih pa je realizirano naslednje:

1. PROJEKT I — TOZD TAP

Projekt (tudi ostala dva) je razdeljen na 3 glavne dele:

- pripravljalni del (časovno obdobje: 8 mesecev),
- uvajalni del (časovno obdobje: 2 meseca),
- vzdrževalni del (časovno obdobje: 3 mesece).

1.1 Delo na prvem — **pripravljalnem delu** smo pričeli 20. 5. 1982, projektna dokumentacija pa je bila izdelana do marca 1983. Rok predviden z izvedbenim mrežnim planom je bil prekoračen za 1 mesec, zaradi izvedenih dveh seminarjev WFIP in enega AV. V okviru pripravljalnega dela so bila obdelana naslednja področja:

1.1.1 Industrijsko projektiranje:

- izdelani so bili predlogi za spremembo konstrukcije pogodbenih izdelkov (na strokovnem teamu ni bil noben potrjen),
- izdelani so bili predlogi za novo standardno in nestandardno opremo. Izdelani predlogi ostale opreme (držala, orodje, delovne mize ...) so se predali v izdelavo,
- izdelani so bili časovni standardi za vrtanje, rezkanje, struženje, impregniranje, ulivanje in čiščenje odlitkov ter za nekatera ročna dela pri montaži,
- izdelan je bil dispozicijski načrt za montažo GRAU ter oblikovana individualna in povezana delovna mesta.

1.1.2 Določanje dodatnih delovnih obremenitev

- izdelane so bile časovne analize montaže pogodbenih izdelkov,
- določeni so bili dodatni časi in dodatki med uvajanjem (privajalna krivulja),
- posneli smo več slik delovnega dne zaradi določanja dodatnih časov.

1.1.3 Oblikovanje modela za delitev OD

- izdelan je bil predlog za delitev OD delavcem, ki bodo delali po WF normi ter tudi potrjen na delavskem svetu TOZD TAP.

1.1.4 Informiranje in izobraževanje

- o delu na projektu smo v obliki poročil tekoče poročali strokovni komisiji ter delavcem v TOZD,
- metode industrijskega inženiringa ter akcije v okviru projektov smo opisali s člankom v tovarniškem glasilu,
- v juliju 1982 in januarju 1983 sta bila izvedena seminarja WFIP, v februarju 1983 pa seminar s področja analiz vrednosti (AV).

1.2 Drugi del projekta — **uvajanje novih metod dela** oz. normativov po WF smo pričeli izvajati 28. 8. 1983, obsegalo pa je naslednje:

1.1.2 Privajanje v mehanski obdelavi (SM 101 321 in 101 359)

- na začetku dela so bili organizirani informativni zbori delavcev obeh izmen, kjer je bila podana kompletna informacija o namenu in načinu privajanja,
- na osnovi izdelanih časovnih standardov smo izračunali normativne čase za izdelke, ki so se v omenjenih oddelkih proizvajali v času privajanja,
- za delavce obeh izmen smo dnevne cilje zasledovali in rezultate prikazali na privajalnih krivuljah,
- določili smo tudi privajalni dodatek, ki se je nanašal na dneve privajanja,
- privajanje je trajalo 7 dni, preverjenih je bilo 43 operacij, ki jih je izvajalo 54 delavcev.

1.2.2 Privajanje v livarni in ČIO (SM 101 141, 142)

- pred začetkom dela smo organizirali informativne zборе delavcev, kjer smo podali celovito informacijo o namenu in načinu privajanja v vseh treh izmenah,
- na osnovi prej izdelanih časovnih standardov smo izračunali normativne čase za izdelke, ki so se v tem času proizvajali,
- za delavce vseh treh izmen smo dnevne cilje zasledovali ter rezultate beležili na privajalnih krivuljah,
- določili smo tudi privajalni dodatek, ki se je nanašal na čas privajanja,
- med privajanjem smo izvedli nekaj delovnih sestankov, kjer smo poskušali odpraviti problematiko,
- privajanje je trajalo 7 delovnih dni, preverjenih pa je bilo približno 50 operacij, ki jih je izvedlo 31 delavcev.

1.2.3 Privajanje v montaži GRAU — še ni realizirano, zaradi dobave montažnega traku ter delovnega prostora, ki še ni razpoložljiv. Predvidevamo, da bomo privajanje v montaži GRAU lahko izvedli do IV. kvartala 1984.

2. PROJEKT II — TOZD KO

2.1 Prvi — **pripravljalni del** smo pričeli izvajati 13. 10. 1982, projektna dokumentacija pa je bila izdelana do konca junija 1983. Predvideno časovno obdobje je bilo 6 mesecev in smo ga prekoračili za 2 meseca, vzrok pa so številni predlogi za konstrukcijske spremembe pogodbenih izdelkov, ki smo jih obravnavali preko TAM-a.

Delovni utrinek . . .

Delo je obsegalo naslednja področja.

2.1.1 Industrijsko projektiranje

- izdelali smo predloge za spremembo konstrukcij pogodbenih izdelkov, ki jih je potrjeval strokovni team. Večina podanih predlogov je bilo sprejemljivih, vendar se je o njih bilo potrebno dogovoriti s predstavniki iz TAM,
- izdelali smo predloge za potrebno standardno in nestandardno opremo, ki smo jih takoj predali v realizacijo,
- izdelali oz. priredili smo časovne standarde za tehnologije mehanske obdelave,
- izdelali smo časovne standarde za nekatera ročna dela (v montaži),
- oblikovali smo individualna in povezana delovna mesta ter izdelali dispozicijski načrt montaže.

2.1.2 Določanje dodatnih delovnih obremenitev

- izdelali smo časovne analize predmontaže pogodbenih izdelkov,
- prav tako so bile izdelane časovne analize montaže pogodbenih izdelkov,
- določili smo dodatne čase,
- za uvajanje smo določili uvajalno krivuljo in s tem predvideli dodatke v času uvajanja,
- posneli smo več slik delovnega dne,
- po že prej oblikovanem predlogu za delitev OD delavcem, ki bodo delili po WF metodi smo določili korekcijski faktor K.

2.2 Drugi del projekta II — **uvajanje WF metod** smo pričeli 17. 10. 1983 na naslednjih področjih:

2.2.1 Privajanje v oddelku strojne obdelave (SM 105/111)

- na osnovi izdelanih časovnih standardov smo izračunali normativne čase za izdelke, ki so se proizvajali v času privajanja,
- najprej smo izvedli informativne zборе delavcev, na katerih smo jih informirali o namenu in načinu privajanja v oddelku strojne obdelave ter montaže in predmontaže,
- dnevne cilje doseganja normativov smo sproti zasledovali v obeh izmenah ter jih beležili na privajalnih krivuljah,
- določili smo privajalni dodatek in ga vnesli v obračun,
- privajanje je trajalo 6 dni, v tem času pa smo preverili približno 30 normativov, rezultati pa so bili v okviru predvidenih.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Kaj nam nudi kolektivno zavarovanje

Vsi delavci naše delovne organizacije smo že nekaj let zapovrstjo kolektivno zavarovani in vsak mesec plačujemo iz sredstev sklada skupne porabe, ki so združena na nivoju delovne organizacije, določeno zavarovalnico.

Podatki, s katerimi naše službe razpolagajo, kažejo na to, da vsi naši delavci ne uveljavljajo pravic iz kolektivnega zavarovanja, ko bi jih lahko, verjetno zaradi tega, ker niso poučeni, katere pravice se da uveljavljati iz kolektivnega zavarovanja. Torej je namen tega članka seznanitev s pravicami, ki izhajajo iz kolektivnega zavarovanja.

Osnovno, kar je potrebno povedati že na začetku, je to, da smo po pogodbi o kolektivnem zavarovanju za vse nesrečne primere ne glede na to, kje se je dogodek oziroma nesreča pripetila. To je torej lahko na delu, na poti na oziroma z dela, kakor tudi doma, pri sosedu, na poti v mesto, na letovanju in v drugih primerih. Vse mogočih poškodbenih krajev je nemogoče opisati oziroma tudi ni potrebno, ker se lahko dogodijo praktično v vsakem kraju, a kljub temu spadajo v zavarovalni primer.

Sestavni del vsake zavarovalne pogodbe so »splošni pogoji za nezgodno zavarovanje.« Iz teh pogojev izhaja, da se šteje za nezgodo vsak nenaden, od zavarovančeve volje neodvisen dogodek, ki deluje v glavnem od zunaj in naglo na zavarovančovo telo ter ima za posledico njegovo smrt, popolno ali delno invalidnost, prehodno delovno nezmožnost ali okvaro zdravja, ki zahteva zdravniško pomoč.

Po teh določitih smo torej zavarovani za primer smrti, za primer invalidnosti, zavarovanje pa zajema tudi začasno odsotnost z dela zaradi bolniške. Za primer nezgodne smrti je premija 100.000 dinarjev, naravne smrti pa 20.000 dinarjev, za primer invalidnosti znaša premija 200.000 dinarjev, pač glede na procent invalidnosti, za vsak dan odsotnosti z dela, ko gre za zdravljenje zaradi nezgode, plača zavarovalnica 100 dinarjev.

Po splošnih pogojih nezgodnega zavarovanja so navedeni primeri, ki se štejejo za nezgodo. Večkrat so glede tega nejasnosti oziroma vprašanja, kateri so primeri, ki jih splošni pogoji nezgodnega zavarovanja štejejo za nezgodo, zato jih dobesedno navajamo:

1. povozitev, trčenje, udarec s kakim predmetom ali ob kak predmet, udarec električnega toka ali strele, padec, spodrsnjaj, strmogavljenje, ranitev z orožjem in raznimi drugimi predmeti ali z eksplozivnimi snovmi, vbod s kakim predmetom, udarec ali ugriz živali;
2. zastрупitev prebavnih organov s hrano ali s kemičnimi sredstvi, razen poklicnih obolenj;
3. zastрупitev zaradi vdihavanja plinov ali pare — razen poklicnih obolenj;
4. okužba poškodbe, ki je nastala zaradi nezgode;
5. opeklice z ognjem ali elektriko, vročimi predmeti, tekočinami ali paro, kislinami, lužinami in podobno;
6. zadavitev ali utopitev;
7. dušitev ali zadušitev zaradi zasipanja (z zemljo, peskom in podobno), kakor tudi zaradi vdihavanja pare ali plinov — razen poklicnih obolenj;
8. mrčesni pik, razen če takšen pik povzroči nalezljivo bolezen;

9. pretegi mišic, izpahi, zvini, zlomi kosti, ki nastanejo zaradi naglih telesnih kretenj ali nenadnih naporov; če so nastali zaradi nepredvidenih zunanjih dogodkov in so bili neposredno po poškodbi ugotovljeni v bolnišnici ali zdravstveni ustanovi;

10. delovanje svetlobe, sončnih žarkov, temperature ali slabega vremena, če je bil zavarovanec takšnemu delovanju izpostavljen: zaradi nezgode, ki se je neposredno pred tem dogodila; zaradi reševanja človeškega življenja; zaradi takšnih nepredvidenih okolnosti, ki jih ni mogel preprečiti, niti se jim izogniti.

Že prej sem navedel, da se šteje za nezgodo vsak nenaden, in sicer od zavarovančeve volje neodvisen dogodek, zato so izključeni primeri pri zavarovanju, če se na primer nekdo sam namenoma poškoduje.

Splošni pogoji za nezgodno zavarovanje imajo podrobnejša določila, ko zavarovalnica ne plača nobene zavarovalnine tudi, če je prišlo do zavarovalnih primerov, in sicer:

- če je do nezgode prišlo zaradi potresa,
- če je do poškodb prišlo v vojni,
- če je do nezgode prišlo v upravljanju motornih vozil, zaradi vožnje brez vozniškega dovoljenja (velja tudi za sopotnika, če je vedel, da se pelje z vozilom, ki nima vozniškega dovoljenja),
- če je prišlo do posledic zaradi poskusa ali dokončnega samomora,
- če je do nezgode prišlo zaradi vpliva alkohola ali narkotikov (velja za prometne nesreče, kakor tudi za druge nezgode).

Kot je že na začetku navedeno, je ugotovitev, da naši delavci v vseh primerih ne uveljavljajo izplačila zavarovalnine iz kolektivnega zavarovanja. Kolikor smo seznanjeni, je za smrtne primere vlagala ustrezne odškodninske zahtevke pravna služba. Ista pa je tudi vlagala zahtevke za izplačilo odškodnine za primere invalidnosti, ki so nastali pri delu, če je zaprosil delavec za tako pomoč. Za dnevno odškodnino pa je vlagal zahtevke obračun osebnega dohodka, če jim je bila taka zahteva podana in so bili dostavljeni ustrezni dokumenti. Očitno je, da je ravno pri vlaganju zahtevkov za dnevno odškodnino največkrat prišlo do tega, da zahtevki ni bil vložen, ker obračun osebnih dohodkov sploh ni bil seznanjen, da je bil neki delavec odsoten z dela oziroma se je zdravil, zaradi nezgodnih poškodb in tja ni dostavil poškodbenega lista oziroma druge ustrezne dokumentacije.

Po novem več ne bo prepuščeno uveljavljanje dnevne odškodnine stihiji, to je, da bi bilo prepuščeno delavcu ali jo bo uveljavljal ali ne, kakor bo se v tem primeru sam znašel, ker se pripravljava navodilo o poteku postopka, da bo dnevna odškodnina uveljavljana v vsakem primeru. Ta postopek bo uveljavljal obračun osebnega dohodka na podlagi seznama, ki ga bo dobil iz naše obratne ambulante.

Uveljavljanje odškodnine za primere naravne ali nezgodne smrti za naše delavce pa bo še naprej vlagala pravna služba, kot je to delala že do sedaj.

Enako tudi za primere uveljavljajo invalidnine, če je podana ustrezna zahteva od delavca in dostavljena potrebna dokumentacija.

A. Š.

(Nadaljevanje z 11. strani)

2.2.2 Privajanje v oddelku montaže (SM 105 121)

— na osnovi izdelane dokumentacije in izračunanih časov ter dodatkov smo priučevali ter zasledovali delo na montažnem traku,

— posneli smo nekaj slik delovnega dne ter korigirali podatke, kjer je bilo to potrebno,

— v času privajanja smo izvedli nekaj delovnih sestankov, kjer smo tekoče odpravljali težave oz. podali smernice za odpravo določenih problemov,

— doseganje normativov je bilo v okviru predvidenih dosegov, privajanje je trajalo 6 delovnih dni, v tem času pa smo uvedli in preverili montažo zavornih valjev: 3611200-00, 3450000-00 in 3210000-00.

2.2.3 Privajanje v oddelku predmontaže (SM 105 121)

— privajanje je teklo na osnovi že izdelane dokumentacije in izračunanih normativnih časov ter dodatkov.

— delo je predvideno zajemalo predmontažo za vzmet — sklop 3121210-00, 3221000-00, 3131000-00 ter pranje v nafti. Realizirana je bila le predmontaža vzmeti — sklop 3121210-00, za ostale pozicije pa ODP TOZD KO v času uvajanja ni zagotovil delov oz. dovolj velike količine za pranje.

— med uvajanjem so se pojavljali številni problemi, ki smo jih obravnavali na nekaj delovnih sestankih, delno pa smo korigirali tudi izračunane dodatke oz. izdelano dokumentacijo.

— ostale pozicije bomo uvajali v okviru SŠD v II. kvartalu 1984.

3. PROJEKT III — TOZD VO

3.1 Pripravljalni del smo pričeli izvajati 17. 3. 1983, projekt-na dokumentacija pa je bila izdelana do decembra 1983. Predvideni čas smo prekoračili za 2 meseca vsled obravnavanja

predlogov za konstrukcijske spremembe sedežev. Delo je obsegalo naslednja področja:

3.1.1 Industrijsko projektiranje

— izdelali smo predloge konstrukcijskih sprememb za pogodbena izdelka ter jih obravnavali na strokovnem teamu.

— za novo standardno in nestandardno opremo smo izdelane predloge takoj po potrditvi predali v izdelavo

— oblikovali smo individualna in povezana delovna mesta ter izdelali dispozicijski načrt montaže

— izdelali smo časovne standarde za razrez cevi, krivljenje cevi, varjenje, razrez in preoblikovanje pločevine na strojnih škarjah in ekscentričnih stiskalnicah

— izdelali smo tudi časovne standarde za nekatera ročna dela v montaži.

3.1.2 Določanje dodatnih delovnih obremenitev

— za predmontažo in montažo pogodbenih sedežev smo izdelali časovne analize,

— za oba sedeža smo določili izdelavne čase,

— določeni so bili tudi predvideni dodatni časi ter privajalna krivulja,

— posneli smo nekaj slik delovnega dne,

— na osnovi že oblikovanega modela za delitev OD delavcem, ki bodo delali po WF metodi smo določili korekcijski faktor K.

3.2 Uvajanje WF metod

Ta del projekta bomo v celoti realizirali v marcu 1984, potekalo pa bo v treh delih:

— privajanje v oddelku stiskalnic,

— privajanje v oddelku varjenje s CO₂,

— privajanje v oddelku montaže sedežev.

Po zaključku vseh projektov se bo delo — uvajanje WF normativov nadaljevalo v lastni režiji — po osvojenem konceptu organizacije službe študija dela.

Marjan LEBER

Pravna zaščita žensk za težka in nočna dela

Zakonodaja izenačuje žensko z moškim v osnovnih pravicah in dolžnostih. Tole načelo ni le stvar zakonodaje, pomeni pa dosti več, je kulturna dobrina vsega civiliziranega človeštva. Da bi se to načelo uresničevalo v praksi v delovnem razmerju, je potrebno žensko dodatno zakonsko varovati zaradi funkcije materinstva, ki ne sme biti ogrožena zavoljo delovnega procesa.

Zvezna in republiška ustava določata posebno varstvo žensk. Enako sta storila zakon o združenem delu in zakon o delovnih razmerjih. Ženska uživa posebno varstvo v zvezi z materinstvom, z nosečnostjo in po porodu ter v zvezi z nego otrok. Tako je določeno, da ženske ne smejo opravljati nočnega dela brez soglasja republiškega komiteja za delo, ki tako soglasje izda, če to terjajo posebno resne družbene, ekonomske in socialne okoliščine. Okrog tega soglasja je ponavadi veliko komplikacij, kajti za OZD-e v industriji, gradbeništvu in prometu je potrebno poprejšnje mnenje sindikata, Gospodarske zbornice Slovenije, inšpekcije dela ter obstoj programa za postopno zmanjševanje nočnega dela žensk.

Mimo tega se delavki sme naložiti nočno delo le, če je prekinjeno zaradi višje sile in ga je potrebno nujno nadaljevati, ali je treba preprečiti škodo na surovinah, ki se hitro kvarijo. Nosečnicam in delavkam, ki imajo otroka do enega leta starosti, se ne sme naložiti, da dela več kot poln delovni čas, ali ponoči. Če pa ima otroka od enega do treh let, se ženski sme naložiti nočno delo samo po njenem predhodnem soglasju.

Tista dela, ki lahko škodljivo vplivajo na funkcijo materinstva, se določajo s samoupravnim splošnim aktom. To pomeni, da zakon ni določil, katera dela so težka in zaradi tega škodljiva za funkcijo materinstva. V vsaki OZD utegnejo biti kakšna taka dela in jih je potrebno tudi kot taka opredeliti. V različnih OZD-ih so to različna dela s škodnim vplivom na žensko. Tako na primer ženske ne smejo delati z viri ionizirajočih sevanj med nosečnostjo, doječe matere ne smejo delati z odprtimi viri sevanj.

Nasploh so težka fizična dela tista dela, pri katerih so dinamične ali statične obremenitve telesa tolikšne, da že po kratkem času pride do utrujenosti telesa, ki škodljivo vpliva na žensko in na njeno funkcijo materinstva.

Torej zakonsko je poskrbljeno za varstvo žensk v delovnem razmerju. Se pravi, da so največje nevarnosti v službi praktično eliminirane. Večje nevarnosti tičijo drugje. Ženske še vedno garajo, saj velika večina »dva šihita«. Po službi jih čakajo otroci in gospodinjstvo. Za pomoč na tem področju si še morajo izboriti. Ko bo postala normalna stvar za moškega pomagati ženi pri gospodinjstvih opravilih in negi otrok, bo tudi ženskam bolje. Sedaj dejansko niso pogosto varne pred nočnim in nadurnim delom doma. Pogosto so si tudi same krive. Ko se bomo vsi tega zavedali, da nosimo skupno breme in ga tudi moramo sorazmerno razdeliti, bomo že v XXI. stoletju. Nič hudega. Življenje teče naprej, in kljub mnogim pomislekom se stvari vendarle postopoma izboljšujejo.

Pravna služba

Varstvo žena na delovnem mestu

V Sloveniji je že nad 43 % zaposlenih žensk. (Za primerjavo: v ZDA 28 %, v ZR Nemčiji 37 %, v Italiji 26 %).

Naše žene so zaposlene največ v trgovini in gostinstvu, kovinski industriji, elektroindustriji ter tekstilni industriji. Nekoliko manj jih je v kmetijstvu, zdravstvu in kulturnoprosvetni dejavnosti.

PRI DELU JE ŽENSKA BOLJ OGRŐŽENA

Ženske so na delovnem mestu bolj ogrožene kot moški — predvsem zaradi njihove posebne anatomske, fiziološke, biološke, psihofizične in sociološke lastnosti ženskega organizma.

Žensko ob delu prizadenejo nekateri dejavniki delovnega in tehnološkega postopka — bolj kot njihove moške partnerje. Poglejmo, kateri!

1. NAPORNNO FIZIČNO DELO IN PREUTRUJENOST

Napornejše fizično delo je posebno škodljivo v puberteti, v nosečnosti, med menstruacijo, med dojenjem in v meniju.

Pri ženskah pride med napornim delom do utrujenosti in negativnih posledic, ker imajo bolj gracilno mišičje, skelet in manjši volumen srca in pljuč. Negativne posledice pretežkega dela se najprej pojavijo na gibalnem in rodilnem sistemu. Pri ženskah se pri napornem telesnem delu pojavijo tudi deformacije hrbtenice, krčne žile in ploske noge.

Slabe posledice napornega dela se pokažejo pri rodilih v motnjah menstrualnega ciklusa in pri dislokaciji maternice.

Splošna telesna sposobnost žena je okrog 20 do 24 % manjša od moškega. Tudi globalna mišična moč je pri ženskah bistveno manjša. Zelo malo se je da pridobiti s treningom.

2. NEFIZIOLOŠKI POLOŽAJ ŽENKEGA TELESNA OB DELU

Nefiziološki položaj ženskega telesa pri delu ima za posledico razne okvare, ki prizadenejo ženske, pri delu stoje ali sede. Škodljiva so opravila, kjer ženskam pritiskajo na trebuh razni izdelki, polizdelki ali predmeti.

Ženskam škoduje tudi delo pri delovnih pripravah, ki imajo nožni pogon ali pa delo, kjer morajo stalno čepeti ali stalno pripogibati telo. Ženske težje prenašajo stoji, njihovo vezivo tkivo prej popusti. Delo pod zemljo, na višini, v kesonih je za ženske bolj škodljivo in nevarno kot za moške.

3. NEESTETSKA IN UMAZANA OPRAVILA

Morebitno opravljanje neestetskih, neženskih ali celo nagnusnih del oziroma opravil, kjer so ženske moralno ogrožene, negativno vplivajo na duševnost in sociološko veljavo žene in matere.

4. NEUGODNO TOPLOTNO OKOLJE, VIBRACIJA, ROPOT IN IONIZIRAJOČE SEVANJE

Ženske težje delajo v neugodnem toplotnem okolju. Občutljivejše so na povečano temperaturo zraka in na toplotno sevanje.

Negativno učinkujejo na ženski organizem vibracije in tresenje. Ta vpliv je odvisen od mesta in jakosti vibracije ter od tega, kje učinkujejo vibracije na ženski organizem. Vedeti je treba, da vibracije najbolj škodljivo učinkujejo na trebušne organe in rodila, zlasti med nosečnostjo in v času menstruacije.

Vibracije so bolj škodljive trebušnim organom in rodilom, če ženska med delom sedi. Kadar ženska ob delu stoji, tedaj spodnje

okončane nekoliko ublažijo škodljivi vpliv vibracije na organe trebušne votline.

Ropot pri delu povzroči nevrastenične težave pri ženskah prej kot pri njihovih moških kolegih.

5. STRUPENE SNOVI V DELOVNEM PROCESU

Mnogi industrijski strupi bolj prizadenejo ženski organizem kot pa moškega. Organska topila so nevarna, ker so zelo razširjena, še posebej pa zaradi načina delovanja na ženski organizem. Te snovi škodljivo vplivajo na kri, krvotvorne organe, živčevje in notranje organe. Pojavljajo se slabokrvnost, glavoboli, omotice in podobne nevrastenične težave, menstrualni motnje, škodljiv je tudi učinek na jetra.

Nevarno je delovanje organskih topil pri delu med nosečnostjo. Pri površinski obdelavi kovin in lesa, v tekstilni industriji, industriji usnja, obutve, gumija, grafični industriji in obrti pa je zaposlenih mnogo žensk.

Svinec, živo srebro, arzen, fosfor ipd. škodljivo deluje na ženski organizem in na organizem plodu, ker prehajajo skozi nevarno posteljnično pregrado. Nekateri koklicni strupe lahko zasledimo v mleku nosečnic in dojilj v strupenih količinah. Zaradi nežnejše ženske kože strupi prej prodrejo v njen organizem. Zato je tudi več poklicnih obolenj kože prav pri ženskah.

6. ŠE MNOGE DRUGE OKOLNOSTI POVZROČAJO VEČJE NEVARNOSTI ŽENSKAM

Na primer:

a) Mnogi stroji in naprave, orodja ipd. so projektirani in izdelani po moški meri. Zato ni nič čednega, da se pri delu s takimi merami ženske večkrat poškodujejo in poklicno obole.

b) Labilnost in osebna navezanost. Ženske so vegetativno in hormonsko bolj labilne: osebno so bolj navezane na delo in svojo okolico, občutljivejše so na motnje v medsebojnih odnosih v delovnem kolektivu.

c) Dodatne, družinske obremenitve

Zaposlena žena je danes še izredno obremenjena z otroci in gospodinjstvom. Za štiričlansko družino porabi zaposlena žena povprečno vsaj 40 ur na teden za delo v gospodinjstvu in družini.

Priznati jim je treba:

1. Ženske veljajo za pridnejše delavke.

2. Ženske lažje prenašajo enoličnost dela, manj menjavajo delovna mesta oziroma podjetja.

3. Pri pravilni zaposlitvi žensk je njihova storilnost ob ustreznih ženskih opravilih najmanj enaka moški storilnosti — pogosto tudi večja.

Zaključek:

Naša samoupravna družba mora ženskam praktično zagotoviti pravilno zaposlitev z organizacijskimi ukrepi v sodobni tehnologiji dela, to je s prilagoditvijo delovnega mesta, delovnih priprav in naprav, delovnega okolja in delovnega časa, da bo ob delu enaka z enakimi.

SVD

Biti ženska

Prav vsakdo pozna ozadje čudežne besede žena. In sedaj praznujemo njihov praznik. Zakaj sploh obstajajo žena in ženske? Res je najenostavnejši odgovor ta, da so nujno potrebne za ohranitev človeštva. So namreč ena od obeh spolnih oblik človeka, in to tista, ki v svojem telesu nosi oplojeno jajčece, ki se v devetih mesecih razvije v dojenčka, novo človeško bitje, ki nadaljuje našo vrsto.

Kdo pa je človek? Tu pa naletimo že na dve nasprotujoči si tezi o njegovem nastanku in poslanstvu.

Religiozna teza uči, da je človeka ustvaril Bog po svoji podobi. In ta teza tudi uči, da je žensko ustvaril Bog iz Adamovega rebra. S tem postavlja na višje mesto moškega. Krivi jo za izgon človeštva iz raja. Ona naj bi nagovorila Adama, da se je uprl Bogu in vzel jabolko s prepovedanega drevesa. To jabolko pa je le prisposodba za neodvisno lastno pamet. Lahko jo imenujemo tudi zavest, zavedanje samega sebe. V tem pa se tudi ločimo od vseh ostalih bitij na zemlji. In ta sposobnost nam je tudi dala moč, da vladamo nad življenjem na zemlji. Po cerkvenih nazorih mora biti ženska, kot satanova poslanica na zemlji, podložna možu, mu streči in trpeti pokoro za izvirni greh. Po tem nauku morajo torej vladati moški, in ženske ne morejo biti enakopravne.

Drugi nauk Darvinova razvojna teorija. Po njem so se vsa živa bitja razvila iz enoceličnih praživali in po nekaj milijardah let dosegla današnje stopnjo razvitega mnogoceličnega bitja z lastnim razumom. Praživali so plavale v morju in so bile brez njega izgubljene. Današnji človek pa morje nosi v sebi, zaprto v svojo lupino (kožo) in je od njega neodvisen. Po razvojnem nauku srečamo pri živalskih vrstah različne oblike razmnoževanja. Nekateri živali so dvospolniki (hermafroditi), ene se razmnožujejo nespolno (nekateri ribe, žuželke), in ostale se razmnožujejo kot človek spolno. Razmerja med spoloma so zelo različna. Vsi vemo, da pri čebelah in mravljah vso gospodarstvo vodijo ženske (matice), imajo torej matriarhat. Pri večini vretenčarjev, posebej še sesalcev, pa vladajo samci (patriarhat). Toda iz zgodovine poznamo tudi primere, ko so človeške skupine vodile ženske.

Če pogledamo sedaj ustroj ženskega in moškega telesa, najdemo naslednje značilnosti. Poleg zunanjih spolnih znakov, ki jih povečujejo nekatera javna občila, in notranjih spolnih organov, o katerih se učimo že v osnovni šoli, pa so anatomi ugotovili še naslednje razlike med moškim in žensko. Ženska medenica je širša, bolj nagnjena nazaj. Zasedli so tudi manjšo težo možgan, srca in nekaterih drugih organov. Mišičevje žene je manj nabrekli in je bolj primerno za dolgotrajna in lažja fizična dela. Mišičevje in telesni ustroj moža pa bi, po njihovih izsledkih, naj bil bolj primeren za trenutne, težje fizične napore.

Iz teh opazovanj, ki so bila povečini opravljena v zadnjih dveh stoletjih, in to pod močnim vplivom patriarhalne miselnosti, bi že lahko zaključili, da so pač ženske primernejše za lažja dela, moški pa za težja dela. S tem pa se danes prav gotovo večina ne more več strinjati. Ženske so pokazale, da so lahko ob enakih možnostih moškimi fizično povsem enakovredne, v nekaterih lastnostih pa jih celo prekašajo.

Če si pogledamo delovno storilnost žensk in moških na istih delovnih mestih, lahko ugotovimo, da so mnogo bolj marljive ženske. Prav tako so po statističnih podatkih SR Slovenije zaposlene predvsem v tistih panogah naše industrije,

kjer so najtežji delovni pogoji. Praviloma pri nas v Jugoslaviji prejema sicer za isto delo enako plačilo, vendar pa se veliko težje prebijejo na vodilne, dobro plačane položaje. Na te je pot zanje še izredno strma in zahtevna. Tudi na dela, ki zahtevajo višjo izobrazbo kot jo imajo, se moški veliko lažje prebijejo in tam ostanejo. Pri odpušcanju delavcev so ženske še vedno prve na udaru. Se vedno prevladuje v naši družbi miselnost, da žena sodi k otrokom in za štedilnik. Vsa ta zapostavljanja žena so le obrambni zidovi patriarhata, ki je tudi s pomočjo religije, tisočletja zatiral in izkoriščal ženske. Pri nas je bil ponekod skok iz srednjega veka v atomsko dobo le prehud in prehiter, da bi se spola na svoje nove vloge lahko prilagodila. Od tu izvira med drugim tudi velika različnost med zakonskimi pravicami in možnostmi žena in njihovim dejanskim položajem. Naša zakonodaja in tudi naša stvarnost, sta v primerjavi z večino sveta, naredila za žensko enakopravnost največ! K temu je veliko pripomogla ekonomska neodvisnost žena. Prav tako ne smemo pozabiti na njihov velik enakovreden prispevek med NOV.

In kakšna je in bi naj bila današnja ženska v atomski dobi. Moški še vedno pričakujemo od nje te pozitivne lastnosti. Biti mora dobra mati, dobra žena in dobra delavka. Ženske pa bi svoje uspešno življenje verjetno omenile drugače. Po njihovem bi verjetno bila na prvem mestu zahteva po neodvisni svobodni osebnosti. Sledila bi ji potreba po enakopravni vključitvi v družbeno, ekonomsko in politično gibanje v svetu. Šele sedaj bi verjetno postavile svojo matersko vlogo. Njihova vloga žene pa naj ne bi imela prizvok podrejenosti vsemogočnemu možu, temveč popolnoma svoboden spontan odnos med partnerjema, kjer ni delitve na moško in žensko delo. V taki zakonski, ali tudi izvenzakonski skupnosti, naj bi bila delitev dela izvedena po načelu medsebojnega enakopravnega dogovarjanja. Skupno naj bi opravljali aktivnosti, kjer sta potrebna vsaj dva, ostale dejavnosti pa bi opravljali po načelu enakomerne porazdelitve bremen na vse, in znotraj te po spretnostih posameznika.

Prav tako bi morali vsi člani skupnosti, po opravljenih skupnih dejavnostih, imeti možnost razvijati svojo osebnost po svojih željah in potrebah. Nihče naj ne bi bil žrtev lenobe in nesposobnosti drugega. Prav tako ne bi smel eden izmed partnerjev žrtvovati svoj osebnosti razvoj za drugega.

Kdor ni pripravljen enakopravno vlagati v zakonsko skupnost, naj se v njo tudi ne vključi. Z drugimi besedami povedano bi to zvenelo: Če si mož ali žena nista pripravljena pomagati in si tudi ne pomagata enakopravno pri domačih delih, naj si ne ustvarita družine, ker je taka družina obsojena na propad, ali pa na klavmo životarjenje.

To zahtevo potrjuje dejstvo, da pri nas izredno naraščajo duševna obolenja in motnje pri ženah, kljub zakonski enakopravnosti. Če želimo pogledati vzroke za to stanje, nam ni treba daleč. Pogledajmo zakonsko življenje večine naših žena in našli bomo številne razloge za popušcanje njihove duševnosti. Poleg treh »služb«, ki jih velika večina poročenih žena opravlja, bi se naj še enakopravno vključevale v umetnost, kulturo, znanost, politično življenje in si s tem razvijale svojo osebnost. Zaradi preobremenitev pa ostajajo na nižji stopnji duševnega razvoja, ne sledijo dogajanjem okoli sebe in v svetu in s tem same žagajo most svoje enakopravnosti.

R. B.

ŽARNICI STA POSVETILI!

Delavci KOVINSKE OBDELAVE in tudi drugi, ki puščajo kolesa v kolesarnici ob skladišču gotovih izdelkov, so se po skoraj polletnem čakanju dočakali, da sta v tej kolesarnici zagoreli dve žarnici. Moram priznati, da sem verjetno med vsemi sam najbolj težko čakal, da se bo ta dogodek dogodil, saj je bilo v tej zvezi izrečenih veliko besed, med njimi tudi nekaj dokaj vročih.

Ob siju teh dveh luči bo sedaj mogoče brez posebnega napenjanja oči in tipanja, pa tudi preklinjanja, zaklepati in odklepati kolesa. Po predračunu izvajalca del bo nas to stalo 20.880,20 din, a ker smo zahtevali ponovno montažo luči, ki sta bili na premeščeni kolesarnici že prej montirani, bo se verjetno ta strošek zmanjšal za 5.232.— din. Izhajajoč iz predračuna bo nas torej montaža teh dveh luči stala okrog 15.648,20 din.

Ker je to delo precej drago in kljub temu, da smo to svetlobo težko pričakovali, dne 1. marca tega leta, ko sta luči zasvetili, nismo imeli nobene slovesnosti.

A. Š.

PRVEMU, DRUGEMU IN ...

27. februarja 1984 je bila izvedena javna dražba za odvoz odpadkov (pomij) iz obrata družbene prehrane DO AGIS. Razpis in pogoji javne dražbe so bili objavljeni v februarski številki našega glasila.

Sedanja cena odpadkov je bila 600 din, in sicer jih je kupoval in odvažal Mirko Prelog, ki sedaj sicer ni več član našega kolektiva.

Za javno dražbo odpadkov so se prijavili trije interesi, in sicer: Rozalija Simonič iz Budine, Pongrac Golob iz Sobetinc in Mirko Prelog iz Sobetinc. Pongrac Golob je odstopil pri ceni 9700 din, Mirko Prelog je licitiral do cene 10.200 din, tako da je Rozalija Simonič izlicirala odpadke (pomije) za ceno 10.300 din. Tako bo smela od 1. 5. 1984 naprej za dobo treh let odvažati iz obrata družbene prehrane odpadke — pomije v času obratovanja ODP.

Na licitaciji so bile prodane tudi prevleke za osebni avtomobil FIAT 132. Za licitacijo prevlek se je prijavil samo Štefan Murko, ki je tudi za 3.100 din postal lastnik prevlek. Tov. Murko je moral poleg kupnine plačati še 28,9 % prometnega davka.

M. M.

Če pogledaš na tovarniško dvorišče, misliš, da si na ptujski tržnici

»Delavci se upravičeno sprašujemo, kako nam ob takšni organizaciji dela in tolikšni administraciji sploh še gre. Sindikat se bori, da bi zmanjšali režijo, vendar sindikat ne more pripraviti načrtov za reorganizacijo. Poslovodni organi so zdaj našli rešitev: vsi režijski delavci naj bi 40 ur delali v proizvodnji in tako pomagali delavcem v proizvodnji,« pripoveduje Franc Mertelj, predsednik konference sindikata v Agisu.

»Težave so se pri nas začele po tisti politični prisili po ženitvah in ustanavljanju tozdov. TAP je nekoč spadal med največje in najgospodarnejše kolektive v Ptujju. Danes, ko je očitno, da tako ne gre več, ni nikjer tedanjih botrov in svetovalcev, ki so menili, da je tozd že tozd, če iz enega obrata prepelejš na drugi konec mesta tri stroje.«

Kaj se v Agisu dogaja, da vznemirja delavce? Mertelj je v kolektivu že dve desetletji in ve, kako diha. Spada med tiste redke, ki so že pred leti glasno opozarjali, da kakršnekoli ženitve za TAP niso rešitev. Zdaj jih bije glas: lahko je govoriti, ko je jasno, da tako negre, zakaj pa niso prej nič rekli.

»Delavci smo upravičeno ogorčeni, ker od vseh tistih navdušenih izjav občinskega in vodstva našega kolektiva ni bilo nič, razen potrojeno število tozdov in režije. Namesto da bi organizirali proizvodnjo, so bili boj za stolčke, tekmovali ali si nagajali. Kako globokomno je bilo to naše načrtovanje, vam lepo pove primer, da so za ustanovitev novega tozda iz enega obrata odpeljali nove stroje in z njimi tudi najboljši proizvod. Zdaj v tistem novem tozdu dosega nadpovprečne uspehe, v starem pe se otepaajo z izgubo. Po vsem tem in težavah vse naše kovinsko-predelovalne industrije je jasno, zakaj so naši osebni dohodki 40 odstotkov pod republiškim povprečjem.«

Agis v devetih tozdih in delovni skupnosti skupnih služb zaposluje nekaj več kot 1700 delavcev. Pred leti je število zaposlenih presegalo dva tisoč. Ima pisano proizvodnjo, katere osnova so izdelki za avtomobilsko industrijo. Prav na tem področju so dosegli tudi največ uspehov in postali znani izdelovalci različnih delov, ki smo jih pred leti uvažali.

Prav ta naravnost je porodila zamisel o združitvi s katerim od velikih odjemalcev. V igri so imeli predvsem na Ptujju, drugje včasih za njihove namere niti vedeli niso, vrsto različ-

nih zamisli o združitvi ali novem velikanu. Po vsem, kot je zdaj že jasno, ponesrečenem združevanju in razduževanju, se je v Agisu krepila le — režija. Ta se sama sebi zdi tako pomembna, da na primer ne reagira niti na napore ostalega dela kolektiva o reorganizaciji. Tako je na primer med vsemi oddelki, tozdi ali skupinami le šef računovodstva pripravil načrt za zmanjšanje števila zaposlenih v svojem kolektivu.

»Naše tovarniško dvorišče seka ulica. Tako lahko delavci izza strojev lepo vidijo, kako je na dvorišču in na cesti ob vsakem času nešteto naših iz pisarn. Eden izmed starih delavcev je nekoč rekel, da če pogleda na naše dvorišče, misli, da je na ptujski tržnici. Po drugi strani vlačimo čez ta dvorišča in cesto, pa tudi na drugi konec mesta, nešteto naših proizvodov, ki jih moramo zdaj po ustanovitvi novih tozdov prevažati na dodelave. Pomislite, koliko časa in sredstev izgubimo že s tem. Zato sindikat vztraja, in to smo tudi zapisali na prvo stran našega glasila, pri reorganizaciji. Vodilni pravijo, da ni denarja, da takšna reorganizacija precej stane. Mi pa mislimo, da moramo zdaj končno uveljaviti tiste dele elaboratov, ki jih ob združitvi nismo, čeprav so bili prav ti pogoj za združevanje. Naša prihodnost ni v dvigovanju cen, temveč sloni na dolgoročnem razvoju lastnih programov.«

Tako načrtujejo in od tega mnogo pričakujejo. Poslovno tehnično sodelovanje s Tamom že gre v tej smeri. Seveda povezovala ne rešujejo osnovnega vprašanja, kako zdesetkati razbohoteno režijo in ji vsiliti merila, ki so v proizvodnji že dolgo uveljavljena — plačilo po dejansko vložnem delu. Po gospodarjenju Agisa sodeč je moč sklepati, da jim tudi sedanje zaostrene gospodarske razmere omogočajo tolikšno razkošje, kot je tako organizirana proizvodnja in tolikšna režija.

»Imamo srečo, da so pri nas zvečine delavci, ki imajo doma še kakšen košček zemlje ali kmetijo, tako da si nizke osebne dohodke popravljajo s hrano, ki jo sami pridelajo. V nasprotju bi tisto množico režijcev in pohajkovalcev po dvorišču že zdavnaj zamenjali oni za stroji, kot so to naredili šoferji na drugi strani tovarniškega plota.«

Janez Sever

Dostava periodičnega obračuna SDK

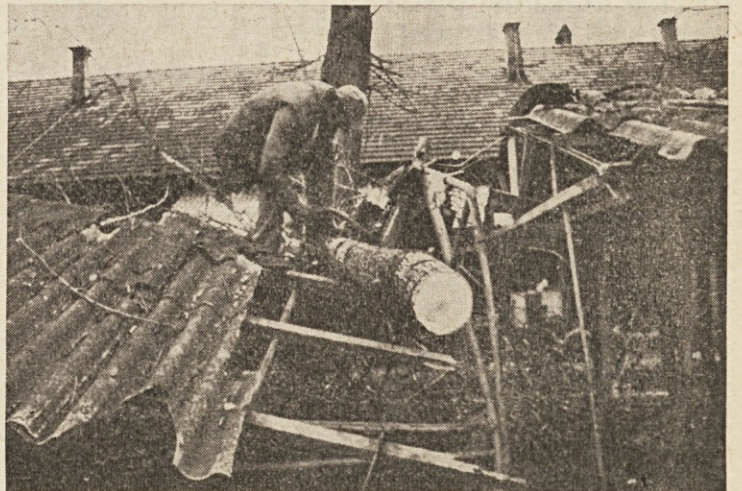
SDK Slovenije, podružnica Ptuj je podala predlog za uvedbo postopka pri občinskem sodniku za prekrške Ptuj, zoper pravno osebo AGIS, TOZD Kovinska obdelava Ptuj, in odgovorno osebo Maksa Fridla, direktorja TOZD Kovinska obdelava, zaradi prekrška, ki naj bi ga storila pravna oseba in tako tudi njena odgovorna oseba s tem, da ni v predpisanem roku, to je do konca meseca oktobra leta 1982, sprejela dokončne delitve ustvarjenega dohodka za obdobje januar — september leta 1982, ampak je to storila šele v mesecu novembru 1982.

Odgovorna oseba Maks Fridl je na zaslišanju priznal, da pravna oseba preko svojih samoupravnih organov v predpisanem roku ni sprejela dokončne delitve ustvarjenega dohodka za obdobje januar — september 1982. To pa zato, ker delavci na zboru niso hoteli osvojiti predloženega predloga o delitvi ustvarjenega dohodka zaradi tega, ker je bila prikazana izguba v znesku 3.444.000,00 din. Ker delavci na zboru niso sprejeli dokončne delitve ustvarjenega dohodka za obdobje januar — september 1982, pravna oseba SDK-ju ni mogla poslati periodičnega obračuna pravočasno, ampak šele z dvodnevno zamudo. Dne 2. 11. 1982 je namreč o periodičnem obračunu in o vsem okoli njega razpravljala osnovna organizacija ZK in končno je bil periodični obračun dne 3. 11. 1982 na zboru delavcev soglasno sprejet, takoj naslednjega dne pa je bil dostavljen SDK-ju, to se pravi, z dvodnevno zamudo.

Na osnovi vsega zbranega je sodnik za prekrške prišel do ključka, da je pravna oseba odgovorna, da ni v predpisanem roku, to je do konca meseca oktobra 1982 sprejela dokončne delitve ustvarjenega dohodka za obdobje januar — september 1982, in odločil, da se ji na podlagi člena 653/1, točke 6 zakona o združenem delu izreče pravni osebi denarna kazen v znesku 12.000 din.

Sodnik za prekrške pa je ustavil postopek zoper odgovorno osebo v smislu člena 175/1, točka 9 zakona o prekrških, ker je odgovorna oseba storila vse, kar je bilo potrebno, da bi bila dokončna delitev ustvarjenega dohodka pravočasno sprejeta in da bi bil SDK-ju pravočasno dostavljen periodični obračun.

Zakon o združenem delu predpisuje za storitev takega prekrška kot ga je storila TOZD Kovinska obdelava, denarno kazen vse do

Odstranjevanje posledic vetra, ki ni prizanesel kolesarnici. Zal so posledice še danes močno vidne . . .

50.000 din, zato menimo, da jo je TOZD Kovinska obdelava tokrat odnesla z dokaj zmerno kaznijo. To naj bo v poduk vsem temeljnim organizacijam, da v bodoče takih prekrškov ne bodo delale več, ampak da se bodo bolj potrudile in našle način, da bo zakonodajni pravočasno zadoščeno.

Opozarjamo tudi vse delavce, da sprejetje oziroma nesprejetje dokončne delitve ustvarjenega dohodka ni način in mesto, kjer bi delavci iznašli svoje nezadovoljstvo nad poslovnimi rezultati temeljnih organizacij, ampak naj delavci o tem razmišljajo že veliko prej, predvsem pa na svojih delovnih mestih.

J. Solina

SINDIKAT IN MNOŽIČNA INVENTIVNA DEJAVNOST

Množična inventivna dejavnost je del širšega raziskovalnorazvojnega področja, ki pa še ni postala enakovredna sestavina samoupravnega načrtovanja in odločanja. Zato ima tu sindikat pomembno nalogo: spodbujati samoupravno normativno urejanje tega področja; se pravi, da bo treba v planske akte ozdov bolj kot doslej vnesti razvoj raziskovalnega dela in inovacij v smislu tehničnih izboljšav in izumov ter naložb v tehnično-tehnološko posodabljanje.

Se prej pa bomo morali v sindikatu doseči, da bodo v ozdih ugotavljali prispevek inovacij k razvoju ozda in k povečanju dohodka, da o vrednotenju — nagrajevanju dela inovatorjev ne govorimo posebej. Očitno je, da še obstajajo močni ekonomski, psihološki in drugi vzroki, ki preprečujejo učinkovitejšo spodbujanje in nagrajevanje delavcev za množično inventivno dejavnost.

Izboljšanje obstoječe tehnologije je tudi zaradi gospodarsko-političnega položaja pomembno vprašanje tudi za sindikat. Drugo pa je ustvarjanje novega znanja, kar tudi še ni ustrezno rešeno. Med dru-

OBJAVA PRAVILNIKA O DELOVNIH RAZMERNJH IN O ODGOVORNOSTIH DELAVCEV ZA DELOVNE OBVEZNOSTI TEMELJNIH ORGANIZACIJ IN DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB

Kot prilogo našega glasila V AGISU smo v prejšnji številki objavili besedilo pravilnika o reševanju stanovanjskih vprašanj. Kot prilogo k tej številki našega časopisa objavljamo besedilo pravilnika o delovnih razmerjih in o odgovornostih delavcev za delovne obveznosti temeljnih organizacij oziroma delovne skupnosti, v kakršnem je bilo sprejeto na zborih delavcev v vseh temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb.

Glede na tehnično izvedbo tiskanja je s tiskarno dogovorjeno, da bo priloga številka 2, v kateri bo objavljeno besedilo tega pravilnika, izšla približno 10 dni po objavi časopisa.

S takšnim načinom uprave želimo približati besedilo pravilnika o delovnih razmerjih... vsem delavcem naše delovne organizacije, menimo pa da bo tudi dosežen namen stabilizacijskih razmerij, saj je takšni način objave za nas najcenejši.

Pravilnik o delovnih razmerjih... je eden izmed samoupravnih splošnih aktov, za katerega lahko trdimo, da je v naši delovni organizaciji najbolj uporabljan. Upamo, da s tem načinom objave dosegamo namen, da se bo z njegovim besedilom seznanil sleherni delavec in, da bo tudi vedno pri roki.

Splošni sektor

SVET V ŽENSKIH OČEH

(Jocotov prosti spis ob 8. marcu)

Svet v ženskih očeh? — težko vprašanje za moškega. Mislim, da moških sploh ne bi smeli vpraševati kakšen je svet v ženskih očeh. To bi lahko povedale le ženske! Naš ubogi moški rod pa lahko samo z večjo ali manjšo zanesljivostjo ugiba, kakšen naj bi se svet zdel ženskam. Seveda je potrebno tudi razumeti, da svet razpolaga z različnimi tipi žensk, da vsaka med njimi premore različne predstave o svetu. Naše različice se razlikujejo po starosti, po poklicu, po številu otrok, po temperamentu in še po tisoč drugih malenkostih, ki jih ne moremo kar tako zanemariti. Kot vidimo so možne številne kombinacije in vidiki iz katerih lahko opazujemo konkretno žensko bitje.. No, pa pogledjmo posamezne tipe!

Najbolj pogost tip ženske je — MATI. Svet v njenih očeh je njen Peterček, matevžek ali Polonca, ki je najbolj pameten, najlepši in najinteligentnejši otrok na svetu. Mati na primer nikakor ne more razumeti, kako da tudi drugi tega ne opazijo. Svet matere je nadalje še kvečjemu kakšna trgovina, kjer se dobije najboljše plenice in vrtec, kamor vsak dan deponira svojega otroka.

Pravo nasprotje matere je ženska — BORKA ZA ENAKOPRAVNOST. Njen svet se sestoji iz surovih moških tiranov, ki jih je z revolucijo treba pregnati z gospodarskega trona ni jim pokazati kdo je pravi gospodar v hiši. V ta namen se emancipiranke (kot se jim s tujko reče) zbirajo na sestankih, pišejo kritike, izdajajo časopise, se dogovarjajo in razglabljajo o perečih družbenih problemih. Kaj med tem delajo možje doma, je seveda drugo vprašanje...

Emancipirankam so precej podobne ZNANSTVENICE. To je tip intelektualke. Njen svet je njeno poklicno strokovno področje, v katerem se začene z vso silo in ihto. Zanimivo pa je, da ne toliko zaradi tega ker bi jo zanimal predmet raziskovanja, ampak zato, da vesoljnemu svetu dokaže, da je vsaj tako sposobna kot moški kolega, če ne še bolj. Ves njen intelektualni svet pa se podre, če podleže zapeljivim čarom kakšnega Romea. Ponavadi se vse konča s tistim prvim tipom ženske...

AVANTURISTKA je ženska, ki za pojme normalnih ljudi precej menjuje raznorazne okoliščine: podnebje, kraj, obleko in ljudi. Svet

gim bo tu treba uveljavljati večjo povezanost ozdov z raziskovalnimi organizacijami in obratno.

Dosedaj je veliko ozdov sicer sprejelo samoupravne sporazume o inovacijah, vendar je še veliko vzrokov za zaostajanje inovacijske dejavnosti: od pomanjkanja strokovnih kadrov in služb za to področje, premajhne podpore družbenopolitičnih organizacij, slabe opredelitve delovnih dolžnosti (kaj s področja inovacijske dejavnosti spada v delovno dolžnost strokovnih delavcev), nepoznavanje zaščite inovatorskega dela do preproste nevoščljivosti. Če bi v ozdih razpolagali z natančnejšimi podatki o inovacijskem dohodku, bi se izognili marsikateremu sporu, ki nastane med ozdi in avtorji inovacij. Delež posebnih nadomestil avtorjem inovacij je v poprečju 5-odstoten, kar je po mnenju sindikata premalo. Dejstvo pa je, da tudi sami ozdi niso zadosti družbenoekonomsko spodbujeni za razvijanje inovacijske dejavnosti. Ozdi inventivno dejavnost načrtujejo še dokaj enostransko, pretežno finančno; knjigovodsko-računovodsko spremljanje inovacij pa lahko prispeva tako k ustrežnejšemu planiranju kot tudi kot podlaga za določanje posebnih nadomestil.

V poslovnih poročilih oziroma v obravnava zaključnih računov pa bi veljalo posebej prikazati tudi očitke inovacij v dohodku tozda ter delež osebnih dohodkov, ki jih kot rezultat povečanega dohodka na podlagi inovacij prejmejo vsi delavci.

Z ODSEVNIM OBESKOM JE VARNEJE NA CESTI

V Socialistični republiki Sloveniji narašča število prometnih nesreč, v katerih so udeleženci pešci.

Po statističnih podatkih se zgodi cca 70 % prometnih nesreč v času, ko je vidljivost zmanjšana.

Republiški zakon o varnosti cestnega prometa določa v 49. členu, da morajo vsi pešci ponoči oziroma ob zmanjšani vidljivosti na cestah izven naselja nositi ustrezno svetlobno odsevno telo — kresničko, ki omogoča vozniku, da bo pešca vselej pravočasno opazil in ustrezno ukrepal.

Določilo je pričelo veljati 20. 2. 1984.

Ob slabi vidljivosti vas bo voznik opazil s kresničko na razdalji 130 m, brez kresničke pa na razdalji cca 30 do 35 metrov.

Odsevna telesa lahko nabavite v prodajalni VOLAN v Ptuj.

Prosimo, da akcijo podprejo osnovne organizacije sindikata, tako da nabavijo odsevna telesa za delavce, ki prihajajo na delo v času, ko je vidljivost zmanjšana.

S takšno humano akcijo bomo zavarovali našega pešca in s tem tudi zmanjšali število žrtev na cestah, ter prihranili marsikateri dinar, ki ga dajemo za zdravljenje telesno poškodovanih pešcev.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

v njenih očeh je eno samo dogajanje in prepletanje napetih in dramatičnih trenutkov. Seveda pride tudi za avanturistko čas, ko se mora spočiti. Takrat najraje pripoveduje vse tisto kar je doživela. Njen največji problem je potem v tem, kako najti potrpežljive ljudi, ki bi jo poslušali.

Poznamo tudi BOLJŠE GOSPE. To so aristokratski tipi ženske. Njen svet je pravzaprav tekmovalni stadion, tekme pa gospa sosedova; tekma se odvija v naslednjem stilu: če ima ona novo lisico, moram jaz imeti dve, če ima ona avtomatski stroj za posodo, bom jaz imela superavtomatski stroj DELUX. Boljše gospe navadno tarnajo, kako so uboge in kako nimajo kaj za obleči...

KOFETARICE so ženske, ki se zbirajo vsak dan ob 17h pri kavici in prežvekujejo dnevne novice. Tipična kofetarica je pravi informacijski center. Njen svet pa je sestavljen iz nešteti usod drugih ljudi. Kofetarica ve za vse pomembne dogodke, pri tem pa je pravi ekspert za ocenjevanje, kaj je prav in kaj narobe.

Še in še bi lahko naštevali svetove v ženskih očeh oziroma ženske oči v svetu, kajti tukaj še je:

- svet »najstnic« v obliki disko kluba,
- svet »štrikarice«, ki varira v raznih norveških vzorcih,
- svet »trmoglavke«, ki ima vedno prav,
- svet »romantične dušice«, ki je enak princu na belem konju,
- svet »kuharice« v podobi velikanske torte,
- svet »stare mame«, ki ni več tak kot bi moral biti, itd., itd.

Oh, le kdo bi mogel naštetii vse te svetove?! Kakorkoli že, na splošno bi lahko rekli, da se ženska predstava o svetu oblikuje glede na njeno trenutno razpoloženje. Nesrečna je, ko ugotovi, da svet ni tak kot bi si ona želela, da bi bil. Včasih ga poizkuša spremeniti, včasih tudi ne — vse je odvisno od njene trme. Te ženske trme pa nikakor ne gre podcenjevati, saj veste — zaradi trmaste lepe Helene je prišlo do vojne med Grki in Trojo. Na srečo so takšne Helene bolj redke, kajti ženske se raje odločijo za svojo tipično žensko nedoslednost. Mi moški bi kajpak rekli, da je to slabost, ampak — roko na srce — morda jih prav to naredi še bolj ljubke.

Na koncu je treba povedati še to, da moramo ženskemu pogledu na svet posvetiti vso potrebno pozornost, kajti ve se — svet se vrtil okrog žensk in ne ženske okrog sveta...

BRRR

REŽIJCI V PROIZVODNJI

Režijski delavci TOZD Vzmetarna delovne sobote delajo v proizvodnji, in sicer je to plod dogovora vseh zaposlenih v TOZD. V letošnjem letu je predvidenih 12 rednih delovnih sobot. To pa pomeni, dvanajst delovnih sobot vseh režijev v proizvodnji. Prvi rezultati so že vidni. Ob koncu leta bodo gotovo še vidnejši.

Kaj jih je vodilo k tej odločitvi in sploh kaj več o prizadevanjih TOZD pa bomo pisali v naslednji številki našega glasila. M.

SMEROKAZ KADROV

Delavci, ki so sklenili delovno razmerje v februarju 1984

Delovna skupnost skupnih služb

— Pero POPOVIČ, strojni inženir
priprava gradiva in izdelava standardnih orodij ter navodil — za nedoločen čas

TOZD Avtooprema

— Daniel VERSIČ, strugar
struženje na BRT-36, BRT-50 — za nedoločen čas

TOZD Kovinska obdelava

— Milan LEBER, viličarist
vodenje in transportiranje z elektrovozičkom in viličarjem — za nedoločen čas

TOZD Velika oprema

— Milan KOZEL, avtomobil. klepar
posluževanje pri varjenju — za nedoločen čas

— Franc ARNUŠ, avtomeh. stiskanje na težji stiskalnici 50 — 250 ton — za nedoločen čas

TOZD Vzmetarna

— Feri KRUSIČ, delavec
šabloniranje manj zahtevnih vzmeti — za določen čas

— Marjan KUMER, delavec
šabloniranje manj zahtevnih vzmeti — za določen čas

Delavci, ki so prekinili delovno razmerje v februarju 1984

TOZD Avtooprema

— Stanko FRIC, prodajalec
pripravljalna dela — delo za določen čas

— Cecilija FEKONJA, delavka
čiščenje odlitkov na brusilnih trakovih in ročno — invalid. upokojitev

— Katarina ŠTRUCL, tkalka
stiskanje na lažji stiskalnici — upokojitev

TOZD Servisi

— Konrad GRAIFONER, delavec
najzahtevnejša avtokleparska dela — invalid. upokojitev

TOZD Vzdrževanje

— Barbara KOLEDNIK, delavka
čiščenje proizvodnih prostorov — upokojitev

MESTNI KINO PTUJ p. o.

Telefon (062) 773-326

Spored filmov od 23. marca do 30. aprila 1984

23. do 25. III. »MRTVI IN POKOPANI« ameriški barvni znanstveno fantastični film, ob 18. in ob 20. uri
27. in 28. III. »ČAS PRVE LJUBEZNI« francoska barvna komedija, ob 18. in ob 20. uri
29. III. »LAHKA ŽENSKA« mehiška barvna erotična komedija, ob 18. in ob 20. uri
30. III. do 1. IV. »UGRABITELJI IZGUBLJENEGA ZAKLADA« italijanska barvna komedija, ob 18. in ob 20. uri; v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri
3. in 4. IV. »OTOK SMRTI« ameriška barvna shrhljivka, ob 18. in ob 20. uri
5. IV. »BOLNICA BRITANIA« angleški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
6. in 8. IV. »BOMBARDER« italijanska barvna komedija, ob 18. in ob 20. uri; v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri
10. in 11. IV. »VELIKA PUSTOLOVŠČINA« francoski barvni pustovski film, ob 18. in ob 20. uri
12. in 13. IV. »JOR, LOVEC IZ PRIHODNOSTI« italijanski znanstveno fantastični film, ob 18. in ob 20. uri
14. in 15. IV. »ZVEZDNATE POTI« ameriški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
17. in 18. IV. »SREČNI MOJ ROJSTNI DAN« kanadski barvni film, ob 18. in ob 20. uri
19. in 20. IV. »HLADEN KOT LED« zah. nemški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
21. in 22. IV. »ŽANDARJI IN ŽANDARKE« francoski barvni film, ob 18. in ob 20. uri; v nedeljo ob 16., 18. in ob 20. uri
24. IV. »GOSPOD BACKER« avstrijsko nemški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
25. in 26. IV. »ROCKI II« ameriški barvni film, ob 18. in ob 20. uri
26. do 28. IV. Nočni kino »ROJEVANJE — ANATOMIJA LJUBEZNI IN SEKSA« danski barvni erotični film, ob 22. uri
27. in 29. IV. »SAMA V NOČI« ameriška barvna shrhljivka, ob 18. in ob 20. uri

Vstopnice lahko rezervirate vsak dan od 10. do 12. ure po telefonu št. 773 326.

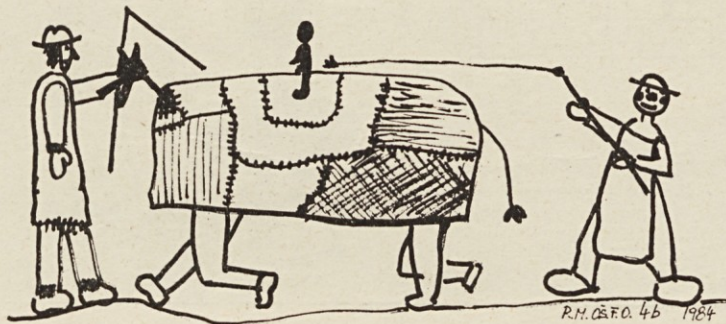
MOJA ZLATA MAMA

Danes, 8. marca praznujemo dan žena. Vsakokrat svoji mami kupim na ta dan lepo darilo, s katerim jo razveselim. Spekla sem ji tudi pecivo, ki pa ni preveč uspelo. Mamica je rekla, da je bilo zelo dobro, seveda me ni hotela prizadeti, ker me ima zelo, zelo rada.

Rodila se je 1. maja leta 1939 v Gorišnici. Pravi, da je tam preživela najlepša otroška leta. Ko se je spoznala z atijem, ji je bil všeč. In z njim seje tudi poročila. Ima rjave lase in rjave oči.

Svoji mami zelo rada pomagam. Večkrat namesto nje pomijem posodo, brišem prah in še mnogo drugega. Zelo je vesela, ko se vrne iz službe utrujena in jo kosilo že čaka. Večkrat grem tudi v trgovino. Ko sem žalostna, stopi k meni, me boža po glavi in me tolaži, takoj mi je lažje pri srcu. Se zdaj, ko nisem več mala punčka, me vzame v naročje. Ko bom velika, bom enako dobra do svojih otrok.

Klavdija Kolarič, 5. c

8. MAREC — PRAZNIK VSEH ŽENA

Ni lepšega kot imeti mamo, ki te ima rada. Ob 8. marcu se v mamah prebudi veselje. Zakaj? Zato ker otroci in očki mamo presenetijo z različni darili. Tudi jaz sem presenetila svojo mamico. Spekla sem pecivo, ki ga še mamica ni jedla. In res sem jo presenetila. Sedaj pa še nekaj o moji mami.

Rodila se je v Cirkulanah, 16. avgusta 1954. leta. Nato so se preselili v Desternik, kjer je tudi hodila v šolo. Ni imela tako lepe mladosti kot jo imam jaz. Pozneje je spoznala očka in se z njim tudi poročila. Potem je rodila mene. Sedaj ji jaz veliko pomagam pri delu. Pred enim letom in pol smo dobili Tadejo, mojo sestrico. Moja mamica ima modre oči, svetle lase in dobro srce.

Rada imam svojo mamico.

Lidija Tušek, 5. a

Pomlad bo

Vse že zeleni
vse že cveti
ptički nam pojo
nam rožice cveto
ah pomlad je to.

Toplo sonce sije
mi gremo na njive
tam nas delo čaka
tja do mraka.

Lepa si pomlad zelena
najlepše si razcvetena
lepšega letnega časa ni
kakor pomlad si ti.

ZAHVALE

Ob nenadomestljivi izgubi dragega očeta Karla Črgulja se zahvaljujem sodelavcem TOZD TAP za izkazano pomoč, darovano cvetje ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

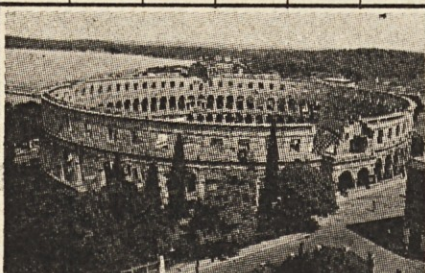
Drago Črgulj

Ob bolečem slovesu od svoje drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem za izraze sožalja, poklonjeno cvetje, ter spremstvo na njeni poslednji poti.

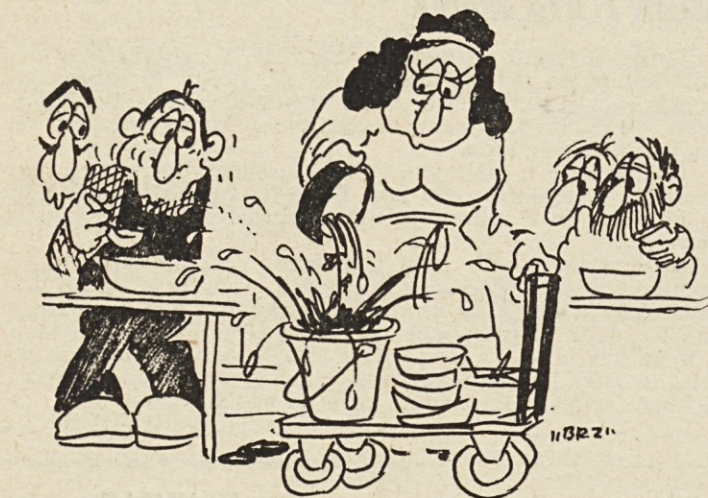
Munda Ivanka

Ob nenadomestljivi izgubi dragega očeta Jakoba Almazi-ja se zahvaljujem sodelavcem TOZD Precizna mehanika za denarno pomoč, darovano cvetje ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

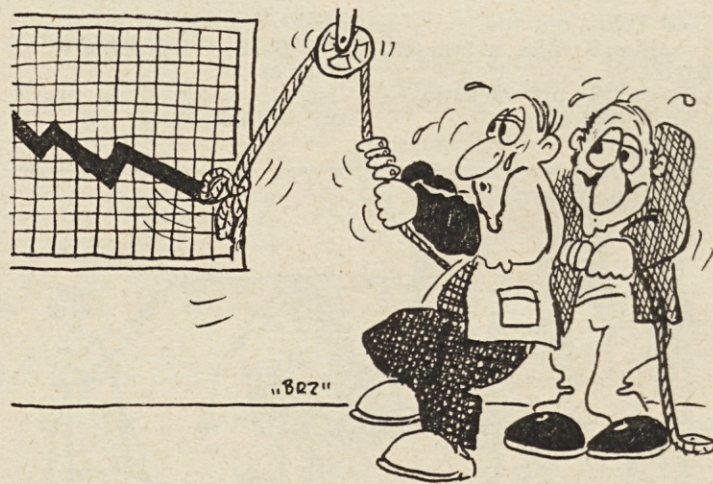
Jože Almazi

		NAJVEČJI RUSKI PISNOPISEK	ŽEL, BILKA	DEL STATEV	PRIBLIŽNO NAKAŠANA POT	*	RADO SIMONITI	PREBIVALEC STARE ASIRIJE	ORODJA ZA SEKANJE	REKA V SIBIRIJI	
TEKČER DRN IN STRN						PLEME NASA IN TUDA ČRKA					
DANSKI POLARNI RAZISK. POKLON							PRVI LETALEC PETER MARTER				OSEBA IZ FILMA DR. ŽIVAGI
SESTAVIL EDI KLASINC		AZIJSKO GORONJE STREHA SVETA	NRAVO-SLOVJE	NEMSKI DIRIGENT (BRUNO) IDIOT			ZEMLJIŠKI DOHODEK 100m ²				EVA NOVŠAK
URUGUAYSKI NOGOM. KLUB											IZDELOVALEC IZ ŽGANE GLINE
KORALNI OTOK					ŽILA LASNICA	PREBIVALEC ZDAŠKATE KACICA					*
LEPOTNI GRM. SIMBOL LUBEZNI					DUHOVNIŠKI NAMESTNIK TURŠKI, VELIKAS						DRŽAVA V SEVERNI AMERIKI (ORIG.)
EISEN-HOOVER				SOTESKA			NAS. NAJBOLJSI TELOVADEC				RADIJ MERJENJE
IGRALEC RADKO POLIŽ				ALBERT EINSTEIN		IVAN LEVAR MENADEN SUNEK					
							ANTON INGOLIČ	*	JASEK	ELEKTROKOVINA	ŽENSKO IME STRUPENA KACA
					TOVARNJA VMIRNI			PRVA SOLATA 4. IN 22. ČRKA			
					SREDO-ZEMSKA RAST-LINA						SKRAJNI KONEC POLOTOKA
					EGIPŠANSKI BOG SONCA		ZAČETEK UVER-TURA				VOJAŠKI ODESEK
										ŽINEC	
										AVTO-MOBIL	

Delovna vnema ...

Ko ne gre drugače ...

SLIŠALI SMO...

...da so si nekateri v naši DO za pusta nadedli maske na glavo. Mnogi pa smo bili mnenja, da bi bilo boljše, če bi vsaj na ta dan pokazali, kaj imajo v glavi. Ali pa s tem tudi so ...

...da so se moški ob dnevu žena začeli spraševati, kdaj bodo končno postali enakopravni, da bodo tudi oni kdaj lahko šli dve uri prej domov ..

...da bi delovni organizaciji najbolj pomagali iz vseh težav (tudi finančnih) tako, da bi zaposlili zaposlene ...

...da bi bilo prav, da bi konec delovnika oznanjala sirena, kajti mnogim se dogaja, da opravljajo nadure samo zato, ker ne vedo kdaj bi morali iti domov ...

...da je organizacija smučanja pri Treh kraljih za delavce Agisa bila videti, kot da smo na ta dan zaposlili veliko novih delavcev ...

...da si bodo letos dopust na morju lahko privoščili le tisti, ki znajo »coprati« ...

...da se veliko naših delavcev rekreira tako, da skačejo čez ograjo pri ODP. Tisti pa, ki skoka več ne zmorejo, si pomagajo s tem, da vrata odpro s silo ...

...biti ali ne biti Agis, to je zdaj vprašanje (po zaključnem računu) ...

...da ni denarja za sklad skupne porabe, da pa bi lahko sklad napolnili s tem, da bi počistili dvorišče odpadnega materiala...

...da v nekaterih delovnih sredinah še vedno izkoriščajo praktikantke le za »nabavne«, in to ne samo malice, temveč tudi pravih nakupov za domače gospodinjstvo, kuhanje kave in pomivanje posode. Se te delavke in delavci zavedajo, da te mlade ljudi zavestno navajajo h kršitvam delovne discipline in da se bodo potem čudili, če ti ljudje odnesejo zelo slab vtis iz počitniške prakse in da sami prispevajo k temu, da velja pregovor: »Kaj se Janezek nauči to Janez dela« ...